

Research Article | Araştırma Makalesi

Mevzuatın ötesinde toplumsal gerçeklik: 6 Şubat depremleri ve geçici barınma özelinde Türkiye’de afet yönetimi

Güven ŞekerMisafir Prof. Dr., Carleton Üniversitesi, guvenseker@gmail.com, [0000-0003-4766-7921](https://orcid.org/0000-0003-4766-7921)

Corresponding author/Sorumlu yazar: Güven Şeker

Öz

Çalışma, Türkiye’deki afet yönetimi pratiğini kamu yönetimi ve antropoloji disiplinlerinin kesişiminde inceleyerek, bürokratik rasyonalite (devlet aklı) ile toplumsal gerçeklik (toplum refleksi) arasındaki ontolojik boşluğu analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, 6 Şubat 2023 depremlerinden en çok etkilenen dört ildeki (Hatay, Adıyaman, Malatya, Kahramanmaraş) konteyner kent yaşamı, netnografik (dijital etnografi) yöntemle analiz edilmiştir. YouTube, TikTok, X ve Şikayetvar platformlarından derlenen dijital veri seti (n=385) nitel içerik analiziyle incelenmiştir. Bulgular, merkezi yönetimin afet sonrası lojistik ve barınma sağlama konusunda yüksek bir başarı sergilediğini; ancak mahremiyet, sosyal dayanışma ve kültürel uyum boyutlarında ciddi bir kopuş yaşandığını kanıtlamaktadır. Devletin tek tip ve sayısal standartlarının, toplumun duygusal ihtiyaçları ve yerel bilgi ağlarıyla tam olarak örtüşmediği tespit edilmiştir. Yaşanan bu sosyokültürel uyumsuzluk, inşa edilen mekanların afetzedeler tarafından bir yaşam alanı olarak benimsenmesini zorlaştırarak toplumsal entegrasyonu zayıflatmaktadır. Bu durum, afet yönetiminin sadece eksiksiz bir mevzuat veya teknik operasyonlarla başarıya ulaşamayacağını göstermektedir. Sonuç olarak, Türkiye’de afet yönetiminin; yerel dinamikleri, kültürel kodları ve insan odaklı yönetimi merkeze alan disiplinler arası bir süreç olarak yeniden tasarlanması gerektiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet Yönetimi, Netnografi, Konteyner Kentler, Sosyokültürel Uyum**JEL Kodları:** Q54, H12, Z13, H84

Social reality beyond legislation: Disaster management in Turkey, focusing on the February 6th earthquakes and temporary shelter

Abstract

The study aims to analyze the ontological gap between bureaucratic rationality (state reason) and social reality (societal reflex) by examining disaster management practices in Turkey at the intersection of public administration and anthropology. Within the scope of the research, container city life in the four provinces most affected by the February 6, 2023 earthquakes (Hatay, Adıyaman, Malatya, Kahramanmaraş) was analyzed using netnographic (digital ethnography) methods. A digital dataset (n=385) compiled from YouTube, TikTok, X, and Şikayetvar platforms was examined through qualitative content analysis. The findings demonstrate that while the central government exhibited high success in providing post-disaster logistics and physical shelter, a severe disconnect occurred in the dimensions of privacy, social solidarity, and cultural adaptation. It was determined that the state's uniform and quantitative standards do not fully align with the emotional needs and local knowledge networks of the society. This sociocultural mismatch complicates the adoption of the constructed spaces as living environments by disaster victims, thereby weakening social integration. This indicates that disaster management cannot achieve success solely through comprehensive legislation or technical operations. In conclusion, it is emphasized that disaster management in Turkey must be redesigned as an interdisciplinary process centered on local dynamics, cultural codes, and human-centered governance.

Keywords: Disaster Management, Netnography, Container Cities, Sociocultural Adaptation**JEL Codes:** Q54, H12, Z13, H84**Extended Summary**

The study addresses the substantial disconnect between bureaucratic rationality and social reality in disaster management, particularly highlighted during the post-disaster temporary housing phase of the 6 February 2023 Earthquakes in Turkey. Although central institutions such as AFAD have been established and comprehensive legislation exists, these frameworks frequently fail to correspond with on-the-ground realities. The primary conflict lies between the rational, rule-based approach of the state (state reason) and the dynamic, emotional societal response (societal reflex). Cultural considerations, privacy norms, and local knowledge are often omitted from bureaucratic planning, which transforms physical survival strategies into deep sociocultural crises.

This study employs an interdisciplinary framework that integrates perspectives from Public Administration and Anthropology.

How to cite this article / Bu makaleye atf vermek için:

Şeker G., (2026). Mevzuatın ötesinde toplumsal gerçeklik: 6 Şubat depremleri ve geçici barınma özelinde Türkiye’de afet yönetimi. *KOCATEPEİİBFD*, 28(2), 303-318. <https://doi.org/10.33707/akuibfd.186367>

From the Public Administration viewpoint, the analysis focuses on the shift from hierarchical government structures to collaborative governance. Although Turkey has adopted rhetoric supporting multi-stakeholder participation, the system remains predominantly centralized and paternalistic, often excluding local actors from decision-making processes. In contrast, the Anthropological perspective interprets disasters as outcomes shaped by a society's cultural relationship with risk, highlighting the importance of indigenous knowledge and social memory. The study contends that neglecting these informal survival strategies and local knowledge networks exacerbates social vulnerability.

This research utilizes a netnographic (digital ethnography) approach to examine the disconnect between central policies and citizens' lived experiences. This method facilitates the analysis of sociocultural adaptation processes in container cities by observing natural digital footprints without researcher intervention. The study spans from February 2023 to January 2025 and focuses on the four provinces most affected by the earthquakes: Hatay, Adıyaman, Malatya, and Kahramanmaraş. A purposive sampling strategy yielded a dataset of 385 digital content items from YouTube (n=120), TikTok (n=85), X/Twitter (n=110), and Şikayetvar.com (n=70). Qualitative content analysis was conducted across the themes of privacy, neighborliness, governance, and sociocultural cohesion.

The results demonstrate that, although the central government succeeded in logistics and physical shelter provision, substantial gaps persist in privacy, social solidarity, and cultural adaptation. In terms of privacy, the state addresses housing as a logistical issue by providing standard 21 m² units; however, residents refer to these units as "transparent boxes" due to inadequate sound insulation. This deficiency in acoustic and visual privacy has diminished domestic intimacy, with women in particular reporting distress regarding the exposure of private activities. These findings suggest that standard housing designs did not accommodate gender-sensitive privacy requirements. Additionally, the random allocation of housing disrupted established neighborhood networks, resulting in weakened social control mechanisms and increased security concerns, such as theft, as evidenced in digital discussions.

The analysis reveals a fundamental tension between the state's reliance on quantitative success metrics and the citizens' qualitative needs. Bureaucratic priorities focus on biological survival and the number of containers installed, whereas affected communities emphasize social survival and quality of life. Many citizens perceive themselves as passive "disaster victims" rather than active participants, prompting them to use digital platforms to express grievances regarding infrastructure failures, such as inadequate water quality and electricity. The digital evidence indicates that, despite the logistical achievement of establishing container cities, these environments have become "non-places" where residents possess shelter but lack a sense of home or belonging.

The findings highlight an ontological conflict in which the state perceives the disaster zone as a risk area requiring evacuation, while citizens regard it as a site of memory and identity that should not be abandoned. This divergence is particularly evident during the "Golden Hour" phase: public administration interprets the initial chaos as a coordination failure, whereas anthropological perspectives recognize it as a period of civil mobilization, with local actors and neighbors functioning as primary responders. The exclusion of regional actors, such as Muhtars, from the central command structure frequently results in the ineffectiveness of otherwise comprehensive plans in practice.

Disaster management in Turkey demonstrates logistical effectiveness but reveals a significant sociocultural disconnect. The study asserts that disaster management should be reconceptualized as an interdisciplinary process that prioritizes local knowledge and human-centered governance. To address this, the development of Cultural Risk Maps is recommended to model societal responses, and regional leaders, particularly Muhtars, should be granted operational authority within the national response framework. Additionally, temporary housing should transition from military-style layouts to adaptive, neighborhood-oriented models that uphold privacy standards and foster communal living, thereby recognizing disaster-affected individuals as active partners in recovery.

Giriş

Türkiye'nin coğrafi kaderi, sadece kıtaları değil, aynı zamanda devasa jeolojik riskleri de birleştiren bir kavşakta düğümlenmektedir. Alp-Himalaya deprem kuşağı üzerinde yer alan bu topraklar, tarih boyunca yalnızca fiziksel sınırlarının yanında toplumsal hafızasını, devlet yapısını ve idari reflekslerini de sarsan felaketlerle yoğrulmuştur. Bu risk profili, Türkiye'yi bir doğa olayı istatistiğinin çok ötesine taşıyarak, kamu yönetimi disiplini için bitmek bilmeyen bir kriz, sınav ve reform laboratuvarına dönüştürmüştür. Afetler, kuşkusuz binaları ve altyapıyı yıkan fiziksel olaylardır. Ayrıca bu olaylar, idari kapasitenin, kurumsal meşruiyetin ve devlet-toplum arasındaki güven bağının sınıandığı, teknik olduğu kadar etik ve insani katmanları da olan derin süreçlerdir (Henderson, 2004). Henderson'ın vurguladığı bu etik ve insani boyut, 2023 Kahramanmaraş Depremleri sonrası kurulan konteyner kentlerdeki yaşam alanlarında somut bir biçimde gözlemlenmiştir. Nitekim afetzedelerin geçici barınma alanlarındaki mahremiyet ihlalleri ve sosyal

doku kayıpları, afetin sadece fiziksel bir yıkım olmadığını, doğrudan insan onurunu ve sosyokültürel uyumu hedef alan bir yönetim sorunsalı olduğunu kanıtlamaktadır (Peternel ve Podjed, 2024; Tosun ve Maden, 2023). Dijitalleşen dünyada ise ortaya çıkan bu sınav, artık kapalı kapılar ardında değil, ekranların başında, anlık ve açık bir gerçeklikle izlenmektedir.

Türkiye’de afet yönetiminin öyküsü, aslında olay olduktan sonra yaraları sarmaktan, olay olmadan önce önlem almaya doğru evrilen sancılı bir öğrenme sürecidir. Bu tarihsel yolculukta kamu bürokrasisinin zihniyet dünyasını sarsan 1999 Marmara Depremi ve 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri gibi iki ana kırılma noktası bulunmaktadır. 1939 Erzincan felaketiyle başlayan ve uzun yıllar boyunca sadece kurtarma ve yardım odaklı (reaktif) kalan devlet refleksi (Kepenek ve Gençel, 2016), 1999 yılında ciddi seviyede zorlanmıştır. 17 Ağustos 1999, Türk kamu yönetiminde modern bir yönetim anlayışı için trajik bir milattır. Bu tarihe kadar hakim olan ve felaketi kaçınılmaz bir kader olarak gören anlayış, yerini yavaş yavaş sistemli bir risk yönetimi (Erkan, 2023) paradigmasına bırakmıştır. O günlerde yaşananlar sonrasında yıkım sadece sarsıntının şiddetinden değil, denetim eksikliğinden ve koordinasyonsuzluktan beslenen yönetsel bir iflâsın (Oktay, 2015) sonucudur. Bu farkındalık Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK)’un kuruluşu, yapı denetim reformları ve nihayetinde 2009 yılında tüm yetkinin Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) çatısı altında toplanması gibi devrim niteliğinde kurumsal adımları beraberinde getirmiştir. Ne var ki, 6 Şubat 2023 sabahı yaşanan ve yüzyılın felaketi olarak kayıtlara geçen Kahramanmaraş depremleri, aradan geçen yirmi yılı aşkın sürede inşa edilen görkemli yasal ve kurumsal kaleler, sahadaki insan gerçekliğiyle her zaman örtüşmediği ortaya çıkmıştır. Nitekim kağıt üzerindeki mevzuatın kusursuzluğu, imar afları gibi kısa vadeli politik tercihlerle birleşince afet risklerini azaltma çabaları boşa çıkabilmektedir (Balaban vd., 2025). Mevzuatın varlığı, toplumun kılcal damarlarına sızan bir “risk kültürü” oluşturmaya tek başına yetmemiştir. Burada ortaya çıkan en temel çatışma, rasyonel, kuralcı ve bazen soğuk bir devlet aklı ile yerelin dinamik, duygusal ve bazen de tevekkül dolu toplum refleksi arasındaki uyumsuzluktur (Şahin, 2020). Bu noktada kültür, bir yan unsur değil, iyileşme sürecinin ana motoru olmasına rağmen, çoğu zaman bürokratik planlama masalarında dışarıda bırakılmış, sonuçta ortaya barınılan ama içinde yaşanmayan mekanlar çıkmıştır (Hoffman, 2015).

Türkiye’de afet yönetiminin bugün geldiği noktada teknik ve yasal kapasite artarken, bu gelişimin antropolojik ve toplumsal boyutlarla yeterince beslenememiş olması gibi temel açmaz bulunmaktadır. Afet yönetimi, sadece bir lojistik operasyon ya da kamu hizmeti sunumu değildir, aynı zamanda toplumsal eşitsizliklerin, kültürel kodların ve devlet-vatandaş güveninin en şeffaf şekilde ortaya döküldüğü karmaşık bir sosyal fenomendir. 2023 depremleri, yönetimin başarısı operasyonel hızın yanında toplumun risk algısına ve yerel bilgi sistemlerine ne kadar nüfuz edebildiğiyle ölçüleceğini kanıtlamıştır (Sari, 2025). Afet yönetiminde devletin merkeziyetçi yapısı; ulusal kaynakların tek elden yönetilmesi, standardizasyonun sağlanması ve krizin ilk anlarında (arama-kurtarma) hızlı seferberlik oluşturulması gibi kritik avantajlar sunmaktadır (Hermansson, 2019). Ancak krizin akut evresi geçildikten sonraki iyileştirme ve geçici barınma süreçlerinde; karar alma mekanizmalarının aşırı merkezileşerek yerel katılımı ve insanların kendi mahallelerindeki bilgi birikimini dışlaması, toplumsal kırılma azaltmak yerine derinleştirilmektedir (Imperiale ve Vanclay, 2021). Nitekim 6 Şubat depremleri sürecinde lojistik operasyonların merkezi başarılarına karşın, yerel kodların ihmal edilmesinin sosyokültürel uyumu zorlaştırdığı görülmüştür. Sorun artık sadece “yasalar ne diyor?” sorusu değil, “bu yasalar insanın yaşamına ve ruhuna ne kadar dokunuyor?” sorusudur.

Çalışmanın temelini oluşturan ve 2023-2025 yılları arasında Hatay, Adıyaman, Malatya ve Kahramanmaraş’ı mercek altına alan nitel dijital alan araştırması, resmi rakamlar ile insanların yaşadığı gerçek hayat arasında ciddi bir kopukluk olduğunu ortaya koymaktadır. YouTube’daki “konteyner kent turları”, TikTok’taki “günlük yaşam rutinleri”, X uygulaması üzerindeki isyanlar ve Şikayetvar.com’daki konu ile ilgili mesaj ve ifadeler incelendiğinde; devletin “barınma sorununu çözdük” dediği noktada, vatandaşın “mahremiyetimizi kaybettik” dediği bir alan ortaya çıkmaktadır. İnce duvarların arasından sızan sesler, sosyal dokunun kaybı ve aidiyet hissini yokluğu, dijital dünyada anlık olarak yankılanmaktadır. Weldrick ve diğ. (2024) vurguladığı sosyal entegrasyon ihtiyacı, bu dijital verilerde somut bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Vatandaşların dijital mekânsallıkta (digital spatiality) paylaştığı su kalitesi dertleri veya güvenlik kaygıları, sadece teknik birer aksaklık değildir aynı zamanda bürokratik şemaların insani ve kültürel gerçekliğe çarptığı yerdeki belirticiler olarak anlaşılmalıdır.

Bu çalışmanın temel amacı, afet yönetimini geleneksel kamu yönetiminin o soğuk kriz müdahale parantezinden çıkarıp, antropolojik bir bakışla, insanı merkeze alan bir toplumsal süreç olarak yeniden tanımlamaktır. Bürokrasi planlamaya ve hiyerarşiye odaklanırken (Nigg, 1995) bu çalışma, depremedelerin dijital mecralarda bıraktığı izler üzerinden, devletin planı ile insanın hali arasındaki gerilimi anlamaya odaklanmaktadır. Afetlerin sadece bir yıkım anı olmadığı öncesindeki kültürel hazırlıktan, sonrasındaki uzun iyileşme yıllarına uzanan tarihsel bir süreç olduğu gerçeğiyle (Oliver-Smith, 1996), bürokrasinin rasyonel dünyası ile toplumun kültürel dünyası arasındaki o derin boşluğu görünür kılmak istenilmektedir.

Merkezi yönetimin standart çözümleri ile yerelin kendine has dokusu ve dijital platformlara sızan gerçek yaşamlar arasındaki uyumsuzluk, bugün afet yönetimindeki en zayıf halka olarak anlaşılmalıdır. Bürokrasi genellikle nesnel verilere ve tek tip çözümlere sığınırken, halk, riskleri kendi inançları, hatıraları ve acıları üzerinden yorumlamaktadır (Bempah ve Øyhus, 2017). Bu

teorik ve metodolojik zemin üzerinde, çalışma şu kritik soruya yanıt aramaktadır: Merkezi politikaların sunduğu standart çözümler ile afetzedelerin dijital dünyada yankılanan yaşayan deneyimleri (mahremiyet, komşuluk, yönetim) ne derece örtüşmektedir? Bu soruya bulunacak yanıtlar, sadece bir başarı-başarısızlık ölçümü olmayacaktır. Afetlere gerçekten dirençli bir toplum için kültürel duyarlılığın neden lüks değil, zorunlu bir ihtiyaç olduğunu tartışmaya açacaktır. Bu çalışma, mevzuatın soğuk metinlerinin ötesindeki toplumsal gerçekliği görerek hem kamu yöneticilerine hem de araştırmacılara yeni bir bakış açısı sunmayı ve insanı odağına alan bir afet yönetimi modeline (Sharma ve Ray, 2024) kapı aralamayı amaçlamaktadır.

1. Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve

Çalışmanın disiplinler arası niteliğine uygun olarak, afet yönetimini iki farklı ancak birbirini tamamlayan teorik mercekten incelemektedir. İlk olarak kamu yönetimi disiplini üzerinden kurumsal yapı, yönetim ve yetki paylaşımı ele alınacak, ardından antropolojik bakış açısıyla risk kültürü ve toplumsal bellek kavramları tartışılacaktır.

1.1. Kavramsal Bir Çerçeve Olarak Afet Yönetimi ve Çok Boyutlu Yapısı

Afet yönetimi, alan yazında sıklıkla sadece tehlikenin gerçekleştiği an ile sınırlandırılan reaktif bir müdahale süreci olarak algılsa da özünde afet riskini azaltmak ve afetin etkilerini bütüncül bir biçimde yönetmek amacıyla yürütülen planlı, kesintisiz ve sürekli bir süreçtir (Bly vd., 2020). Etkili bir afet yönetimi tehlikelerin doğru bir biçimde belirlenmesi, risklerin analiz edilmesi, toplulukların kırılganlıklarının ve mevcut kapasitelerinin derinlemesine anlaşılması temeline dayanır (Nojavan vd., 2018). Bu nedenle afet salt bir doğa olayı olmaktan çıkartılıp, tehlikenin toplumsal yapı üzerindeki yıkıcı etkisini hafifletmeyi hedefleyen stratejik bir mekanizma olarak tanımlamak gerekmektedir (Coppola, 2011). Bu stratejik mekanizmanın operasyonel hale gelmesi ise, afet yönetiminin döngüsel aşamalarının sistematik bir şekilde uygulanmasını zorunlu kılmaktadır.

Afet yönetimi alan yazınında temel çerçeve, genellikle dört ana aşamadan oluşan bir afet yönetimi döngüsü etrafında şekillenmektedir. Zarar azaltma veya önleme, hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamalarından oluşan bu döngü (PPRR modeli), afet risk yönetiminin belkemiğini oluşturur (Raikes vd., 2019). Önleme ve zarar azaltma aşamaları, riskin kaynağında çözülmesini ve toplumsal kırılganlıkların giderilmesini hedeflerken, hazırlık aşaması toplumsal bilincin ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesini içerir. Müdahale evresi can ve mal kayıplarını en aza indirmek için koordine edilen eylemleri, iyileştirme ise toplumun afet öncesinden daha dirençli bir şekilde yeniden inşasını ifade eder (Sawalha, 2020; Alrehaili vd., 2022). Geleneksel döngüsel modeller yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak güncel yaklaşımlar afet yönetiminin tek seferlik bir kriz çözümü olarak değerlendirilemez, aksine her afetin kendine özgü koşulları bulunduğunu ve sürecin sürekli bir iyileştirme döngüsü içinde işlemesi gerektiğini vurgular (Nojavan vd., 2018). Sürekli bir iyileştirme döngüsü gerektiren bu dinamik yapı, afet yönetiminin tek bir uzmanlık alanına veya sadece merkezi bir aktöre indirgenemeyecek kadar çok boyutlu olmasını beraberinde getirmektedir. Kavramın ontolojik doğası gereği afet yönetimi, sürekli, çok aktörlü, çok disiplinli ve bütüncül bir karakter sergiler (Vu vd., 2025). Yalnızca mühendislik, şehir planlama veya tıp gibi sayısal bilimlerle sınırlı kalmayıp, kamu yönetimi, sosyoloji ve antropoloji gibi sosyal bilimleri de bünyesinde barındıran çok disiplinli bir yapıya sahiptir (Gupta vd., 2016). Bunun yanında, afet yönetimi sadece merkezi otoritenin tekelinde yürütülebilecek dikey bir operasyon değildir. Devletin, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının (STK), özel sektörün ve vatandaşların organik katılımını zorunlu kılan çok aktörlü bir yönetim sistemidir (Sawalha, 2020). Ayrıca fiziksel altyapının onarımı bunların yanında eğitim, psikososyal destek, sosyal dayanışma ağlarının tesisi ve ekonomik kayıpların telafisini içeren bütüncül bir yaklaşımı gerektirmektedir (Bly vd., 2020; Nojavan vd., 2018). Çok boyutlu yapının sahadaki yansımaları, afet modellerinin sektörel ve tematik ihtiyaçlara göre farklılaşmasını gerekli kılmıştır.

Alan yazındaki sistematik incelemeler, afet yönetimi çerçevelerinin sektörel ve tematik odaklara göre çeşitlendiğini de göstermektedir. Temel dörtlü döngü etrafında şekillenen faz tabanlı risk yönetim modellerinin yanı sıra, son yıllarda sektörel ihtiyaçlara yanıt veren yeni çerçeveler geliştirilmiştir. Örneğin, sağlık acil durumları ve afet risk yönetimi (HEDRM) çerçeveleri, sağlık sistemleri ile afet yönetimini entegre ederek halk sağlığı krizlerinde yönetim ve davranış değişikliği teorilerini sürece dâhil etmektedir (Príncipe vd., 2023; Amin vd., 2025). Endüstriyel riskler bağlamında ise iş sağlığı hizmetlerini afet yönetimiyle bütünleştiren dirençlilik modelleri ön plana çıkmaktadır (Amin vd., 2025). Çağımızın dijital dönüşümü ile benzer şekilde iş süreçleri yönetimi, yapay zekâ ve büyük veri analitiğini merkeze alan veri odaklı karar destek çerçeveleri afet yönetiminin ayrılmaz bileşenleri haline gelmiştir (Suarez vd., 2024). Kavramsal ve teknolojik ilerlemelere rağmen, afet yönetimi modellerinin uygulanmasında sahadaki gerçeklikle uyummayan temel yapısal boşluklar alan yazında sıklıkla eleştirilmektedir (Príncipe vd., 2023; Alrehaili vd., 2022). Çerçeveler her ne kadar vazgeçilmez karar destek araçları olsalar da uygulamada çoğunlukla kısa vadeli fiziksel müdahalelere aşırı odaklanılmaktadır. Çoğunlukla uzun vadeli stratejik seçimler, politik dinamikler ve yönetim kalitesi arka plana atılmaktadır. Araştırmalar, parçalı mevzuat uygulamalarının, reaktif kriz yönetimi alışkanlıklarının, zayıf yerel kapasitelerin ve paydaş katılımının eksikliğinin, afet yönetim sistemlerinin kronik engelleri olduğunu göstermektedir (Raikes vd., 2019; Vu vd., 2025). Bu zafiyetlerin aşılması için afet yönetiminin başarısı, doğrudan kamu yönetimi kalitesi ile ilişkilendirilmektedir. Afetler devlete ait kurumlar aracılığıyla çözülmesi beklenen kamusal sorunlar olarak görülmektedir (Boin ve Lodge, 2016). Kriz anlarında

bütçeleme, yasal düzenleme oluşturma ve kurumlar arası koordinasyon sağlama işlevleri bütünüyle idari kapasiteye dayanır (Sigmund vd., 2022). Çalışmalar, kamu yönetiminde şeffaflık, hesap verebilirlik ve yetki devri gibi yönetim ilkelerinin etkin olduğu yapılarda afet riskinin belirgin şekilde azaldığını kanıtlamaktadır (İbrahim vd., 2023; Ahrens ve Rudolph, 2006). Kurumsal tasarımların zayıf, rollerin belirsiz olduğu durumlarda ise yönetim stratejileri sahada tıkanmakta, yetki kargaşası yerel dinamikleri dışlayarak koordinasyonu zayıflatmaktadır (Owi vd., 2024). Sonuç itibarıyla modern afet yönetimi, sadece risk gerçekleştiğinde sahaya inmek şeklinde dar bir çerçeveye hapsedilemez. Bu süreç tehlikelerin teknolojik araçlarla önceden tespit edildiği, kurumların şeffaf bir biçimde organize olduğu ve toplumla bütünleşmiş dirençlilik odaklı bir ortak yaşamın kurgulandığı kapsamlı bir yapıdır (Tiernan vd., 2018). Bu çok boyutlu yapının temel dinamiklerini oluşturan kurumsal mimari, yönetim ağları ve yetki paylaşımı gibi unsurların kamu yönetimi bakış açısıyla derinlemesine analiz edilmesi, afet yönetimindeki yapısal darboğazların aşılması açısından kritik bir önem taşımaktadır, çalışmanın sonraki bölümünde bu konular kuramsal boyutuyla değerlendirilmektedir.

1.2. Yönetişim ve Kriz Yönetiminde Kamu Yönetimi Bakış Açısı

Modern devlet sistemlerinde afet yönetimi, klasik bürokrasinin rutin işleyişini aşan, yüksek belirsizlik ve zaman baskısı altında karar almayı gerektiren karmaşık bir süreçtir. Bu süreç, günümüzde sadece bir kriz anı müdahalesi olmaktan çıkmış ve çok aktörlü, risk odaklı ve sürdürülebilir bir yönetim sorunu haline gelmiştir.

Kamu yönetimi alan yazınında son yıllarda yaşanan en belirgin dönüşüm, devletin tek ve mutlak otorite olduğu hiyerarşik yönetim anlayışından devlet, özel sektör, sivil toplum ve yerel toplulukların iş birliğine dayalı yatay yönetim anlayışına geçiştir. Geleneksel kamu yönetimi modeli katı bürokratik kurallar, merkeziyetçi karar alma mekanizmaları ve vatandaş pasif bir hizmet alıcısı olarak gören yapısıyla, afetlerin dinamik ve karmaşık doğasına yanıt vermekte yetersiz kalmaktadır (Kristian vd., 2025). Modern afet yönetimi afet döngüsünün (zarar azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme) her aşamasında esnekliği, şeffaflığı ve paydaş katılımını zorunlu kılar. Afet yönetimi artık sadece teknik mühendislik çözümleriyle değil toplumsal güvenin tesis edildiği, bilginin şeffaf paylaşıldığı ve ağ tabanlı (network-based) organizasyonların kurulduğu bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Korkın ve Genç, 2021). Uluslararası alan yazında Sendai Çerçevesi ile somutlaşan bu yeni yaklaşım topluluk katılımını, yerel kapasitenin güçlendirilmesini ve bilginin toplumla birlikte ortak üretimini savunmaktadır (Imperiale ve Vanclay, 2021).

Türkiye’de afet yönetiminin kurumsal mimarisi, 2009 yılında AFAD’ın kurulmasıyla parçalı yapıdan bütünlüklü yapıya geçiş yapmıştır. AFAD, afet yönetiminde strateji belirleyici, koordine edici ve denetleyici üst kurum (çatı örgüt) olarak konumlandırılmıştır (Yaman vd., 2020). İçişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren AFAD, merkezi yapı olarak Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) kapsamında ulusal düzeydeki tüm operasyonel gücü koordine etmektedir. Bu yapı, kaynakların hızlı mobilizasyonu açısından güçlü bir mekanizma sunsa da karar alma süreçlerinin aşırı merkezileşmesi nedeniyle yerel reflekslerin sisteme entegrasyonunda zaman zaman tıkanıklıklar yaratabilmektedir (Şahin, 2020). Belediyeler ve İl Özel İdareleri Yerel Yönetim birimleri olarak, afet öncesi risk azaltma (imar planları, denetim) ve afet anı lojistik destek konusunda kritik aktörlerdir. Ancak yasal mevzuatta yerel yönetimlere verilen sorumluluklar ile bu sorumlulukları yerine getirecek mali ve teknik kapasite arasında sıklıkla ortaya çıkan uyumsuzluk gözlenmektedir (Dayanır vd., 2022). Türkiye’de STK’lar, 1999 Marmara Depremi sonrası sayıları ve etkinlikleri artmıştır. STK’lar (AKUT, Kızılay, İHH, yerel inisiyatifler vb.), devletin ulaşamadığı noktalarda esnek hareket kabiliyetleri ile sistemin tamamlayıcı unsuru haline gelmiştir. Ancak STK’ların afet yönetimine katılımı, kurumsal koordinasyon eksikliği ve bürokratik engeller nedeniyle potansiyelinin altında kalabilmektedir (Yılmaz ve Usta, 2019). Türkiye’de afet yönetimi alan yazınındaki en hararetli tartışma alanlarından biri, merkeziyetçilik (centralization) ile yerellik (localization/decentralization) arasındaki konularının ele alınışlarıdır. Türkiye, idari geleneği ve güvenlik odaklı devlet anlayışı gereği, afet yönetiminde güçlü bir merkeziyetçi model benimsemiştir. Hermansson (2019) çalışmasında, merkeziyetçilik, ulusal kaynakların tek elden yönetimi, standartizasyon ve hızlı seferberlik gibi avantajlar sağlar. Özellikle kriz anı yönetiminde (acil müdahale), merkezi otoritenin gücü tartışılmaz bir ihtiyaçtır. Ancak afet yönetimi sadece kriz anından ibaret değildir. Risk azaltma ve iyileştirme süreçlerinde yerellik ilkesi hayati önem taşır. Afetlerin etkilerinin her zaman yerel düzeyde hissedildiği ve en etkili müdahalelerin yerel bilgi, kültür ve kapasiteye dayandığı savunulmaktadır (Boin ve Lodge, 2016). Afet yönetiminde merkezi otoritenin katı hiyerarşisi sıklıkla eleştirilse de bu yapının özellikle krizin ilk anlarında (akut dönem) sunduğu tartışılmaz avantajlar bulunmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi Merkeziyetçilik ulusal düzeydeki finansal ve lojistik kaynakların hızlı bir şekilde mobilize edilmesi, müdahalelerin bölgeler arasında standartlaştırılması ve ülke bütünlüğünün korunması açısından kritik bir işlev görmektedir (Boin ve Lodge, 2016; Han vd., 2025; Hermansson, 2019; Mercadillo vd., 2022). Nitekim afet yönetiminde “devlet aklı”, krizin yarattığı karmaşayı ve belirsizliği aşmak için gerekli olan makro düzeydeki koordinasyonu tek elden sağlayarak operasyonel hızı artırır ve kaynakların adil dağıtımını güvence altına almayı hedefler. Ancak merkeziyetçiliğin bu kriz anı avantajları, akut evre geçildikten sonraki uzun vadeli iyileştirme ve geçici barınma süreçlerinde yerini esneklik kaybına ve yerel ihtiyaçlara duyarsızlığa bırakabilmektedir (Hilhorst vd., 2020; Imperiale ve Vanclay, 2021). Türkiye’deki temel paradoks, yasal çerçevenin merkeziyetçi yapısı ile afetlerin yerel ve kültürel gerçekliği arasındaki uyumsuzluktur. Merkezi planların yerel dokuya (kültürel refleksler, mahalle dayanışması vb.) nüfuz

edememesi, kâğıt üzerindeki mükemmel planların sahada işlevsiz kalmasına neden olabilmektedir. Türkiye’de afet ve kriz yönetimi belgelerinde çok paydaşlı yapı ve yönetim dili güçlenirken uygulamada karma (hibrit), ağ-temelli merkezî kontrolü yüksek bir yönetim yapısının oluştuğu gözlenmektedir (Hermansson, 2019).

Yerel yönetimler, STK’lar, vatandaşlar ve özel sektörün özellikle sel-taşkın ve kentsel risk yönetiminde giderek daha fazla aktör olarak tanımlanırken kaynak tahsisi, yetki ve karar alma süreçlerinde hâlâ merkez-yerel asimetrisi ve koordinasyon sorunları bulunduğu vurgulanmaktadır (Hermansson, 2019; Yılmaz, 2025). Bu durum, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ele alınacak olan devlet aklı ile toplum refleksi arasındaki makasın kurumsal kökenini oluşturmaktadır. Ayrıca Türkiye’de teorik çerçeve, dünya eğilimine paralel biçimde emir-komuta tipi kriz yönetiminden, risk azaltma ve paydaş iş birliği temelli bütünleşmiş afet yönetimi anlayışına doğru belirgin biçimde evrilmektedir. Ancak siyasal-idarî merkezileşme, paternalist kültür ve yerel kapasite sorunları nedeniyle, bu dönüşüm henüz tam anlamıyla kurumsal ve pratik bir işbirlikçi risk yönetimi modeline dönüşmüş değildir.

1.3. Antropolojik Bakış Açısıyla Risk Kültürü ve Sosyal Bellek

Afet yönetimi, kamu yönetimi bakış açısıyla bakıldığında bir organizasyon ve mevzuat meselesidir ancak antropolojik açıdan ise bir kültür, algı ve davranış meselesidir. Afetler sadece fiziksel doğa olayları değil, toplumların riskle kurdukları kültürel ilişkinin bir sonucudur (Hoffman, 2015). Bu nedenle, afet yönetiminin başarısı, toplumun risk kültürünü ve sosyal belleğini anlamaktan geçer. Risk algısı, nesnel bir veri değildir kültürel olarak inşa edilen öznel bir süreçtir. Türkiye gibi geleneksel ve modern değerlerin iç içe geçtiği toplumlarda, risk algısı genellikle kadercilik (fatalizm) ve tedbir kültürü (precautionary culture) arasındaki karşılıklı çatışma hattında şekillenir. Ayrıca, kadercı yaklaşımın riski kontrol edilemez bir dışsal güç (kutsal bir irade veya şans) olarak algıladığı ve bu durumun bireylerin hazırlık yapma motivasyonunu düşürdüğü belirtilmektedir (Cornia vd., 2016). Kamu bürokrasisinin rasyonel, bilimsel ve kuralcı tedbir dili ile toplumun tevekkül odaklı, manevi ve bazen de çaresizlikten beslenen kadercı refleksi çatışabilmektedir. Devletin “binanı güçlendir” (teknik/rasyonel) çağrısı, toplumda “ecel geldiyse kaçış yok” veya “maddi imkânsızlık kaderimizdir” (kültürel/ekonomik) şeklinde bir dirençle karşılaşabilir. Antropolojik bakış açısı, bu direnci bir bilinçsizlik olarak görmez, bu durumu kültürel bir başa çıkma mekanizması olarak okur ve afet yönetiminin bu kültürel kodu çözmeden başarılı olamayacağını savunur (Johnson ve Swedlow, 2021).

Sosyal bellek, bir toplumun geçmişteki afetleri nasıl hatırladığı, nasıl anlattığı ve bu anıları bugünkü davranışlarına nasıl yansıttığı ile ilgilidir. Afetler toplum hafızasında travmatik izler bırakır bu izlerin zamanla silinmesi (kurumsal ve toplumsal unutkanlık) durumunda riskler yeniden üretilebilir (Oliver-Smith, 2015). Türkiye’de 1999 Marmara Depremi gibi büyük felaketler, toplumun hafızasında derin yaralar açmış olsa da unutmaya kültürü ve yeniden inşa hırsı, bu belleğin risk azaltma davranışına dönüşmesini engelleyebilmektedir. Antropolojik açıdan sosyal bellek, sadece geçmişi anmak olarak ifade edilemez, geçmişteki hataları (yanlış yerleşim, dayanıksız yapı) bugünün mekânsal uygulamalarına taşımamak anlamına gelmektedir. Afet yönetimi politikaları, bu sosyal belleği canlı tutacak ritüeller, eğitimler ve mekânsal düzenlemeler içermediğinde, toplum aynı acıları tekrar yaşama döngüsüne hapsolmaktadır (Menegatto vd., 2024). Disiplinler arası bir düzlemde afet yönetimi kamu yönetiminin dayandığı teknokratik uzman bilgisi ile antropolojinin odaklandığı deneyimsel yerel bilgi (indigenous/local knowledge) arasındaki denge üzerine inşa edilir. Kamu yönetimi, doğası gereği standartlaştırılmış, rasyonel ve teknik verilere dayalı bir uzmanlık hiyerarşisini (expert knowledge) savunurken antropolojik bakış açısı, bilginin toplumsal hafızada saklanan uygulama ve durumsal boyutlarını ön plana çıkarır. Yerel bilgi halkın kuşaklar boyu aktarılan tecrübeleriyle şekillenen, resmî kayıtlara geçmemiş ancak kriz anlarında işlevsellik kazanan enformel hayatta kalma stratejileridir (Haque, 2019). Imperiale ve Vanclay (2021), yerel toplulukların kurumsal müdahale kapasitesinin henüz sahaya nüfuz etmediği kriz aşamalarında sergilediği öz-örgütlenme (self-organization) kabiliyetine dikkat çekmektedir. Türkiye bağlamında incelendiğinde imece kültürü, mahalle dayanışması ve geniş akrabalık ağları, bürokratik mekanizmaların hantal kaldığı o kritik altın saatlerde (Talbert, 2006) hayati bir sosyal sermaye fonksiyonu üstlenmektedir. Bu enformel ağlar, sadece lojistik bir destek birimi değil, aynı zamanda güvenin ve bilginin ortak-üretimi noktasında birer birincil müdahale mekanizmasıdır (Henderson, 2004). Özellikle 2023 depremlerinin ilk günlerinde iletişim altyapısının çökmesiyle, vatandaşların kendi arasındaki enformel dayanışma ağları hayat kurtarıcı bir role sahip olmuş ve bu yerel birikimler birincil müdahale mekanizması olarak işlev görmüştür (Balaban vd., 2025; Henderson, 2004). Ancak mevcut merkezi afet planları, genellikle bu tür yerel bilgi ağlarını rasyonel sisteme entegre etmek yerine, bunları sistem dışı veya denetimsiz unsurlar olarak görme eğilimindedir. Paternalist ve merkezîyetçi yönetim anlayışı, vatandaşları pasif bir yardım mağduru parantezine hapsederek, toplumun özündeki dirençlilik kapasitesini gölgelemektedir. Oysa antropolojik bakış açısı, vatandaşları afet yönetiminin sadece nesnesi olmaktan çıkartarak afetlere karşı geliştirilen kolektif zekânın aktif bir öznesi ve ilk müdahale ekibi olarak tanınmasını zorunlu kılar (Imperiale ve Vanclay, 2021; Sharma ve Ray, 2024). Bu bağlamda, yerel bilginin teknokratik bilgiyle eklemlenmesi, sadece bir katılım yöntemi olmanın ötesinde kriz yönetimiminin sahadaki toplumsal gerçeklikle örtüşmesini sağlayan temel bir gerekliliktir.

2. Yöntem

Çalışma, kamu yönetiminin kurumsal analiz yöntemleri ile antropolojinin nitel araştırma geleneklerini sentezleyen disiplinler arası bir metodoloji üzerine inşa edilmiştir. Çalışmanın temel amacı, merkezi afet politikalarının rasyonel/bürokratik çıktıları ile vatandaşın dijital mekânsallıkta (digital spatiality) (Kaygusuz, 2025) ortaya konulan ve yaşayan deneyimler arasındaki örtüşmeyi veya kopukluğu analiz etmektir. Bu doğrultuda, araştırmada dijital iletişim platformlarındaki kültürel etkileşimleri araştırmacı müdahalesi olmadan doğal ortamında incelemeye olanak tanıyan Netnografi (Dijital Etnografi) (Kozinets vd., 2014) deseni benimsenmiştir.

2.1. Araştırmanın Deseni

Araştırma, Robert Kozinets ve diğ., (2014) tarafından kavramsallaştırılan ve dijital iletişim platformlarındaki kültürel etkileşimleri anlamlandırmayı hedefleyen Netnografi desenine dayanmaktadır. Geleneksel etnografinin fiziksel saha sınırlılıklarını aşan bu yaklaşım, afet sonrası geçici barınma alanlarında (konteyner kentler) yaşanan sosyokültürel uyum süreçlerini, vatandaşların dijital dünyada bıraktığı doğal izler üzerinden takip etmeyi mümkün kılmıştır. Bu yöntemle, bireylerin herhangi bir araştırmacı müdahalesi olmaksızın, kendi özgür iradeleriyle paylaştıkları içerikler analiz edilerek resmi raporlarda görünmeyen mahremiyet, güvenlik ve yönetim zafiyetleri insan odaklı bir bakışla incelenmiştir.

2.2. Veri Toplama Süreci, Arama Kriterleri ve Örneklem Dağılımı

Araştırmanın veri seti, Şubat 2023 ile Ocak 2025 tarihleri arasında kapsayan ve Türkiye'nin depremde en çok etkilenen dört iline (Hatay, Adıyaman, Malatya ve Kahramanmaraş) odaklanan dijital içeriklerden oluşmaktadır. Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme (purposeful sampling) stratejisi (Campbell vd., 2020) kullanılmış ve n=385 birimden oluşan veri seti, dört farklı dijital alandan (YouTube, TikTok, X, Şikayetvar) çeşitleme (triangulation) tekniğiyle (Turner ve Turner, 2009) derlenmiştir.

Veri toplama sürecinde her platformun kendine özgü algoritma ve etkileşim dinamikleri (etkileşim eşiği) dikkate alınarak belirli arama kriterleri belirlenmiştir.

YouTube (n=120): "Konteyner kent turu", "Konteynerde yaşam" ve "Deprem sonrası yeni evim" başlıklarına sahip, izlenme ve yorum sayısı en yüksek (top-viewed) olan videolar ile bu videoların altında yer alan, yaşayan deneyime dair derinlikli anlatı sunan yorumlar seçilmiştir.

TikTok (n=85): Kapsamlı rutinleri gösteren #konteynerkent, #konteyner ve #depremede etiketleri (hashtag) üzerinden taranmış; konteyner içi düzenleme, komşuluk dayanışması ve altyapı sorunlarını yansıtan kısa videolar analiz edilmiştir.

X (n=110): "Konteyner kent" anahtar kelimesi ile "mahremiyet", "güvenlik", "su", "elektrik" ve "hırsızlık" terimleri eşleştirilerek ("konteyner kent Hatay elektrik" vb.) aranmış, etkileşimi yüksek ana paylaşımlar ve bu paylaşımların altındaki tartışma zincirleri derlenmiştir.

Şikayetvar.com (n=70): "AFAD konteyner", "kira", "başvuru" ve "Esen Kart" anahtar kelimeleriyle açılmış, doğrudan hizmet aksamalarını, tahsis gecikmelerini ve altyapı kusurlarını konu alan resmi kurumsal şikayet kayıtları incelenmiştir.

Çalışmanın genellenebilirlik gücünü artırmak ve bölgesel farklılıkları yansıtmak amacıyla, elde edilen n=385 veri birimi, konteyner kentlerde yaşayan güncel nüfus yoğunlukları (AFAD, 2025) baz alınarak depremde en çok etkilenen dört il arasında orantısız olarak dağıtılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Veri Setinin İl ve Platform Bazlı Dağılımı (n=385)

İller	YouTube	TikTok	X	Şikayetvar	Toplam Frekans (n)	Dağılım Oranı (%)
Hatay	45	32	40	28	145	%37,7
Adıyaman	35	22	28	15	100	%26,0
Malatya	25	18	22	15	80	%20,8
Kahramanmaraş	15	13	20	12	60	%15,5
Toplam	120	85	110	70	385	%100

2.3. Veri Filtreleme, Geçerlilik ve Kodlayıcılar Arası Güvenilirlik (Inter-Coder Reliability)

Dijital alan araştırmalarında sıkça karşılaşılan veri kirliliği ve algoritma yanlılığı (algorithmic bias) minimize etmek amacıyla katı bir filtreleme süreci işletilmiştir. Konu dışı olanlar, ticari/satış amaçlı konteyner reklamları, spam mesajlar ve bot (otomatik) hesaplar tarafından üretildiği tespit edilen içerikler analiz dışı bırakılmıştır. Elde edilen temiz veri seti, NVivo nitel veri analizi yazılımı kullanılarak tümdengelsel ve tümevarımsal yaklaşımların birlikte işletildiği içerik analizi protokolüyle kodlanmıştır.

Nitel içerik analizi kodlama protokolünün güvenilirliğini test etmek için, temizlenen verilerin %20'lik tabakalı bir alt kümesi (n=77), önceden belirlenmiş teorik çerçeve bağlamında iki farklı kodlayıcı tarafından bağımsız olarak kodlanmıştır. Yapılan analiz

sonucunda kodlayıcılar arası güvenilirlik (inter-coder reliability) için Cohen's Kappa katsayısı $\kappa = 0.82$ olarak hesaplanmış ve hedeflenen yeterlilik eşiği ($\kappa \geq 0.75$) aşılmıştır. Uyuşmazlık yaşanan az sayıdaki kodlama, araştırmacılar arasındaki tartışmalar ve uzlaşma yoluyla nihai haline kavuşturulmuştur.

2.4. Veri Analizi ve "Örtüşme Derecesi"nin Hesaplanması

Verilerin analizinde tümdengelimsel ve tümevarımsal yaklaşımların birlikte kullanıldığı nitel içerik analizi (Neuendorf, 2018) uygulanmıştır. Çalışmadaki $n=385$ birimlik veri seti, salt kantitatif bir frekans (sayı) üretmek için değil, nitel analizde tematik doygunluğu (thematic saturation) sağlamak amacıyla kurgulanmıştır. Dolayısıyla çalışma ağırlıklı olarak nitel bir karakter taşımaktadır.

Araştırma bulgularında (Bkz. Tablo 2) resmi standartlar ile yaşayan deneyimler arasındaki farkı göstermek için kullanılan "Örtüşme Derecesi" (Düşük, Zayıf, Kritik) ifadeleri, subjektif bir kanaat değil; içerik analizinden elde edilen zıt yönlü tematik kodların yoğunluk oranına (çapraz analize) dayanan sistematik bir değerlendirmedir. Hesaplama şu mantığa dayanmaktadır:

Düşük Örtüşme: Devletin resmi iddiaları ile (Örn. fiziksel kapalı alan sağlama) dijital verilerdeki mağduriyet temalarının (Örn. ses yalıtımı yokluğu, fısıltıların bile duyulması) istisnasız ve yoğun bir şekilde çatıştığı durumları ifade eder.

Zayıf Örtüşme: Resmi politikaların kısmen karşılık bulduğu, ancak sosyal sermayenin erozyonu (Örn. kameralara rağmen hırsızlık vakaları ve güvensizlik) gibi engellerin sistemi zayıflattığı tematik yoğunlukları temsil eder.

Kritik Örtüşme: Temel yaşam standartlarını (Örn. temiz su eksikliği, yağmur sızıntısı) sekteye uğratan ve acil müdahale gerektiren fiziksel/altyapısal kodların doygunluğa ulaştığı temaları tanımlar.

Bu metodolojik çerçeve, kamu yönetiminin "barınma sorunu çözüldü" şeklindeki makro söylemi ile afetzedelerin dijital mikro-anlatıları arasındaki yapısal makası, veriye dayalı ve kanıtlanabilir bir zeminde tartışmaya imkân tanımıştır.

2.5. Etik Değerlendirme ve Geçerlilik

Analiz edilen tüm veriler, dijital platformlarda kamuya açık paylaşımlardan seçilmiştir. Etik araştırma ilkeleri ve APA 7 etik kurallarına (Hadjistavropoulos vd., 2002) uygun olarak, bireylerin kullanıcı adları saklı tutulmuş ve veriler travmaya duyarlı (trauma-informed) bir yaklaşımla anonimleştirilerek sunulmuştur. Bulguların geçerliliğini artırmak amacıyla APA 7 etik ilkeleri ve Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) (Hoofnagle vd., 2019) normlarına paralel olarak, kullanıcıları ifşa edebilecek yüz görüntüleri, profil adları (handles) ve doğrudan konum bildiren hassas dijital izler bütünüyle maskelenerek anonimleştirilmiş ve veriler travmaya duyarlı bir yaklaşımla raporlanmıştır.

3. Bulgular

Çalışmada ele alınan $n=385$ dijital veri birimi (YouTube, TikTok, X (Twitter), Şikayetvar.com) üzerinden yürütülen netnografik analizin sonuçları, merkezi afet politikalarının sunduğu standart çözümler ile vatandaşların dijital dünyada ortaya konulan yaşayan deneyimleri arasındaki örtüşme derecesini analiz etmektedir. Bulgular farklı başlıklar ile analiz edilmektedir. Mahremiyet, komşuluk ve yönetim boyutları altında, devlet aklının teknik rasyonalitesi ile toplum refleksinin insani gerçekliği arasındaki ontolojik makası görünür kılmaktadır.

3.1. Mahremiyetin Mekânsal Sınırları

Merkezi politikalar, barınma sorununu 21 m^2 lik standart bir ünite sağlayarak lojistik düzeyde çözülmüş kabul etmektedir. Ancak YouTube vlogger içerikleri ($n=120$) ve Şikayetvar.com verileri ($n=70$) üzerinden yapılan analizler, fiziksel standartlar ile psikososyal mahremiyet arasındaki örtüşmenin oldukça düşük olduğunu (Tablo 1) göstermektedir.

Tablo 1. Merkezi Standartlar ile Yaşayan Deneyim Arasındaki Örtüşme Analizi

Analiz Boyutu	Merkezi Politika Standartı (Devlet Aklı)	Dijital Platformlara Yansıyan Deneyim (Toplum Refleksi)	Örtüşme Derecesi
Mahremiyet	Fiziksel kapalı alan ve kapı kilidi sağlama.	"Şeffaf kutular", ses geçirgenliği nedeniyle mahremiyet kaybı.	Düşük
Güvenlik	Kamera sistemleri ve resmi kolluk denetimi.	"Hırsızlık şoku", denetim zafiyeti, mahalle gözetiminin kaybı.	Zayıf
Konfor/Yalıtım	Isı ve yangın yönetmeliğine uygun malzeme.	"Yağmur sızıntısı", "yan komşunun fısıltısı içeride".	Kritik
Yönetişim	Merkezi TAMP protokolleri ve tek yönlü iletişim.	"Feryat/Şikâyet", muhatap bulamama, hizmet kalitesizliği.	Düşük

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuş tablo

YouTube yorumlarında ortaya konulan "Konteynerde yaşamak, herkesin içinde ama kimsesiz kalmaktır" ifadesi, Weldrick ve diğ.

(2024) işaret ettiği sosyal entegrasyonun, fiziksel yetersizlikler (ince duvarlar, ses yalıtımı yokluğu) nedeniyle ciddi bir mahremiyet travmasına dönüştüğünü kanıtlamaktadır. Dijital izler, devletin barınmayı teknik bir stok olarak gördüğü noktada, vatandaşın bu mekânı antropolojik bir dokunulmazlık alanı olarak tanımlayamadığını ortaya koymaktadır. Özellikle kadın kullanıcıların paylaşımlarında geçen fiziksel çatı ile sosyal yuva arasındaki kopuşu ortaya koyan banyo ve mutfak kullanımındaki ses geçirgenliği vurgusu dikkat çekicidir. Nitekim bir TikTok kullanıcısının paylaştığı videodaki, “Banyodan odalara su sızıyor, yan konteynerdeki fısıltıyı bile duyuyoruz; kendi evimizde yabancı gibiyiz” şeklindeki ifadesi, standart tasarımın toplumsal cinsiyete duyarlı mahremiyet kodlarıyla örtüşmediğini somutlaştırmaktadır.

3.2. Komşuluk ve Sosyal Dayanışma Yoluyla Resmi Düzen ile Organik İmecenin Karşılaşması

Araştırma sorusunun ikinci boyutu olan komşuluk ilişkileri bağlamında, resmi politikaların rastgele atama ve askeri nizam yerleşke modeli ile toplumun organik dayanışma refleksi arasında derin bir uyumsuzluk gözlenmiştir. TikTok (n=85) videoları, afet yönetiminin resmi organizasyon şemalarında yer almayan ancak toplumun en güçlü ayakta kalma motoru olan imece kültürünü yansıtmaktadır. Videolarda görülen “ortak çamaşır günü” veya “yardımlaşma zincirleri”, insani bir refleksin bürokratik hiyerarşiden çok daha hızlı çalıştığını göstermektedir. Buna karşın, X platformu tartışmaları (n=110), merkezi yönetimin güvenlik ve düzen anlayışının, mahalle dokusunun sağladığı doğal gözetim mekanizmasının yerini tutamadığını fısıldamaktadır. Dijital izler yoluyla hırsızlık vakaları ve tanıdık olmayan komşu gerginliğinin, merkezi politikaların sosyal sermayeyi (mahalle birliğini) dağıtan yerleşim modelinden beslendiğini göstermektedir. Özetle, devletin mekân odaklı politikası ile toplumun insan odaklı dayanışma ağı arasındaki örtüşme, sadece kriz anındaki zorunlu yardımlaşma ile sınırlı kalmaktadır. Organik bir dokudan koparılan birey, dijital alanlarda güvensizlik ve yabancılaşma temalarını daha sık işlemektedir.

3.3. Standart Çözümlerin Kültürel Direncini İfade Eden Yönetişim ve Hizmet Erişimi

Yönetişim boyutunda, devlet aklının sunduğu tek tip çözümlerin, afetzedelerin özgün kültürel alışkanlıklarına çarparak işlevsiz kaldığı görülmektedir. YouTube vloglarında kadınların “konteyner içinde mutfak tezgâhı yokluğu” veya “ortak alanlardaki güvenlik endişesi” üzerine yaptığı vurgular, kamu yönetiminin yerel/antropolojik bilgiyi (Haque, 2019) planlama sürecine dahil etmediğini kanıtlamaktadır. Şikayetvar.com verilerinde (n=70) yoğunlaşan altyapı detleri, bürokrasinin miktarı (kaç konteyner kuruldu?) başarı kriteri sayarken niteliği ihmal etmesinin bir sonucudur. Platformdaki, “Başvuralı 8 ay oldu, defalarca AFAD merkeze gitmeme rağmen sadece “bilgilendirileceksiniz” denilerek geçiriliyor” şeklindeki şikayetler idari şeffaflık eksikliğini yansıtırken, bir başka kullanıcının “Sabahtan akşama kadar su sıkıntısı, elektrik sıkıntısı yaşıyoruz, sular donuyor, elektrikler kesiliyor” şeklindeki ifadesi, barınmanın sadece bir kabuk (çatı) sağlamak olmadığını, hizmet sürekliliğinin (su ve enerji) yaşam hakkının temeli olduğunu kanıtlamaktadır. Merkezi politikalar vatandaşı pasif bir alıcı olarak kodlarken, dijital platformlardaki vatandaş, katılımcı ve talepkâr bir özne olarak sisteme direnmektedir. Yönetişimdeki bu düşük örtüşme derecesi, vatandaşın resmi kanallar yerine şikâyet platformlarını ve sosyal medyayı ana hak arama mecrası olarak kullanmasına yol açmaktadır.

3.4. Lojistik Başarı ve Sosyokültürel Kopuş

Elde edilen tüm bulgular, çalışmanın ana araştırma sorusuna bir yanıt vermektedir. Merkezi politikalar ile yaşayan deneyim arasındaki örtüşme derecesi, fiziksel ve lojistik düzeyde yüksek iken insani, kültürel ve psikososyal düzeyde düşüktür. Devlet, yüzbinlerce insanı konteynerlere yerleştirerek lojistik bir zafer kazanmıştır. Ancak dijital mekânsallıktaki veriler, bu başarının yaşayan bir yuva inşa etmekte yetersiz kaldığını aksine “ses geçiren, ruhu daraltan ve mahremiyeti eriten” bir yabancılaşma yarattığını ortaya koymaktadır. Imperiale ve Vanclay’in (2021) eleştirdiği paternalist merkezîyetçilik, Türkiye örneğinde kendini dijital ortamdaki bu sessiz ama kitlesel hoşnutsuzlukla göstermektedir. Halk, devletin sunduğu konteyneri fiziksel olarak kabul etmekte (mecburiyet) ancak içini kendi kültürel kodlarıyla yeniden düzenleyerek devletin tek tip tasarımına dijital ve pratik bir direnç sergilemektedir.

4. Analiz ve Tartışma: Devlet Akli ile Toplum Refleksinin Karşılaşması

Çalışmanın önceki kısımlarında kuramsal temelleri atılan kamu yönetimi ve antropoloji disiplinlerinin, afet sahasındaki uygulama boyutlu karşılaşma noktaları derinlemesine analiz edilmektedir. Alan yazında, merkezi bürokrasi ile toplumsal refleks arasındaki ontolojik çatışma sadece depremlerle sınırlı değildir. Örneğin Karadeniz bölgesinde yaşanan sel felaketlerinde (Örn. Hopa seli) yerel yönetimler ile merkezi idare arasındaki koordinasyon eksiklikleri (Yılmaz ve Usta, 2019) ile COVID-19 pandemisi sürecinde resmî kurumların yetersiz kaldığı noktalarda mahalle dayanışmasının (imece) altın saatlerde nasıl devreye girdiği (Benedetti vd., 2020), farklı kriz türlerinde de benzer yönetim sorunlarının yaşandığını göstermektedir. Orman yangınları veya halk sağlığı krizleri (pandemi) gibi farklı afet türlerinde de devlet aklının lojistik yaklaşımı ile toplumun yerel bilgiye dayalı hayatta kalma uygulamalarıyla sıklıkla karşı karşıya gelmektedir. Ancak bu çalışma, afet yönetiminin en akut ve mekânsal olarak en sınırlayıcı süreçlerinden biri olan deprem sonrası “geçici barınma” (konteyner kent) krizine odaklanarak sınırlandırılmıştır. Türkiye’de afet yönetimi, 6 Şubat 2023 depremleri sonrası görüldüğü üzere, sadece bir lojistik koordinasyon meselesi değildir. Bu depremler de rasyonel, kuralcı ve merkezîyetçi devlet akli ile duygusal, geleneksel ve yerel toplum refleksinin çarpıştığı ontolojik çatışma alanıdır.

Bu karşılaşma, yönetim sürecinin başarısını veya başarısızlığını belirleyen en temel faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan çalışma ile n=385 birimlik dijital veri seti üzerinden elde edilen bulgular, bu çatışmanın nasıl dijital mekânsallıkta (Hurova ve Shkurov, 2023) bir yaşayan deneyime dönüştüğünü ve resmi politikalar ile toplumsal ihtiyaçlar arasındaki örtüşme derecesinin neden düşük kaldığını kanıtlamaktadır.

4.1. Bürokratik İletişim ve Kültürel Kodların Uyuşmazlığı

Kamu bürokrasisi, Max Weber'in ideal tip tanımına sadık kalarak, duygulardan arındırılmış, hiyerarşik ve yazılı kurallara dayalı bir işleyiş sergiler. Afet yönetiminde devletin dili teknik, emredici ve istatistiki verilere dayalıdır. Buna karşın, afet bölgesindeki bireyin dünyası kültürel kodlar, sosyal bellek, mülkiyet bağları ve manevi değerlerle örülüdür (Hoffman, 2015). Bu iki farklı evrenin karşılaştığı noktada, iletişim dili sadece bir araç değil, başlı başına bir çatışma unsuru haline gelmektedir.

Tablo 2'de özetlenen öncelik farklılıkları, kamu yönetiminin biyolojik hayatta kalmayı (can güvenliği) mutlaklaştıran yaklaşımı ile toplumun sosyal hayatta kalmayı (varlık ve onur) önceleyen yaklaşımı arasındaki derin farklılıkları göstermektedir.

Tablo 2. Afet Yönetiminde Önceliklerin Karşılaştırılması: Devlet Aklı vs. Toplum Refleksi

Boyut	Bürokratik Öncelik (Devlet Aklı)	Sosyokültürel Öncelik (Toplum Refleksi)
Temel Motivasyon	Kamu düzenini sağlamak, can güvenliğini korumak (Biyolojik beka).	Aile bütünlüğünü, mülkiyeti ve onuru korumak (Sosyal beka).
Mekan Algısı	Afet bölgesi, tahliye edilmesi gereken "riskli geometrik alan"dır.	Afet bölgesi, terk edilmemesi gereken "ev/yurt/sosyal bellek"tir.
Zaman Algısı	Doğrusal ve hız odaklı (Altın saatler, lojistik süreç yönetimi).	Döngüsel ve belirsiz (Bekleyiş, yas süreci, travmanın tekrarı).
İletişim Dili	Teknik, resmi, emredici (Anonlar, genelgeler, rakamlar).	Duygusal, sözlü, güven odaklı (Söylentiler, yüz yüze temas, ritüeller).
Varlık Tanımı	İnsanlar "afetzedede/sayı", hayvanlar "telef/yük".	İnsanlar "komşu/akraba/can", hayvanlar "rızik/yoldaş".

Kaynak: Yazar tarafından, (Oliver-Smith, 2005; Şahin, 2020) çalışmaları ve saha bulgularıyla revize edilmiştir.

Kamu yönetimi bakış açısıyla yıkılma riski olan bir bölgenin tahliyesi, matematiksel olarak en doğru ve tartışmasız rasyonel karardır. Devlet, vatandaşın güvenliği için "bölgeyi derhal boşaltın" talimatı verirken, bu talimat bürokratik mekanizma için bir can kurtarma protokolüdür. Ancak antropolojik açıdan bu emre gösterilen direnç, bir bilgi eksikliği veya inat değildir, aksine son derece rasyonel bir kültürel tercihtir. Özellikle kırsal bölgelerde ev, sadece bir taş-toprak yığını olarak görülmez kimliğin, geçmişin ve geleceğin teminatıdır. Oliver-Smith'in (1996) vurguladığı yere bağlılık kavramı, afet anında en üst seviyeye ulaşır. Çalışmada ele alınan n=385 birimlik veri setinde, özellikle YouTube yorumlarında (n=120) ve X paylaşımlarında (n=110) görülen "evimi bırakırsam kendimi de bırakırım" söylemi, devletin teknik güvenli alan tanımının vatandaşın aidiyet tanımıyla nasıl çatıştığını göstermektedir. Ortaya çıkan 2023 depremlerinde, enkazın başından günlerce ayrılmayan insanlar, sadece eşyalarını korumak amacıyla hareket etmemiş yakınlarının cenazelerine refakat etmek ve onlara karşı son kültürel görevlerini (yas ve defin ritüelleri) yerine getirmek için devletin güvenlik şeridini ihlal etmiştir. Kültürel miras ve dini ritüeller, fiziksel güvenlikten daha ağır basabilmektedir. Devletin nizam dili, vatandaşın yas dilini anlamadığında, ortaya çıkan sonuç derin bir anlaşılama hissi ve resmî kurumlara karşı gelişen bir güvensizliktir.

4.2. Dayanışma Ağları Olarak İmece Kültürü ve Bürokratik Altın Saatler

Afet yönetiminde altın saatler (Talbert, 2006), devletin profesyonel ekiplerinin henüz sahaya tam olarak yayılmadığı kaotik ilk zaman aralığıdır. Kamu yönetimi disiplini bu aralığı genellikle bir yetki boşluğu ve koordinasyon zafiyeti olarak tanımlayıp eleştirirken, antropolojik bakış açısı bu süreci, toplumun kendi kültürel kodlarıyla başlattığı devasa bir sivil seferberlik (LaLone, 2012) anı olarak okunmaktadır.

Türkiye'nin geleneksel imece kültürü, afet anında kendiliğinden organize olan bir hayatta kalma faaliyetinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Imperiale ve Vanclay (2021), resmî kurumların mağdur olarak etiketlediği halkın aslında ilk müdahale ekibi olduğu savunulmaktadır. TikTok (n=85) verileri, bu gerçeği çarpıcı şekilde doğrulamaktadır. Videolarda, devletin iş makineleri henüz gelmeden önce kendi araçlarıyla, kazmalarıyla ve en önemlisi mahalle dayanışmasıyla birbirini kurtaran insanlar görülmektedir. Bu, bürokrasinin hantal dikey hiyerarşisine karşı, toplumun esnek ve yatay ağlarının bir zaferi olarak görülebilir. Devlet aklı kimin yetkili olduğunu tartışırken, toplum refleksi kimin hayatta olduğunu bulmaya odaklanmaktadır. Bu süreçte en büyük yanılgı, afet anında ortaya çıkan dayanışmayı başıboş bir kalabalık olarak görmektir. Oysa bu ağın başında resmi organizasyon şemalarında (TAMP gibi) sadece bilgi aktarıcı olarak görülen, ancak uygulamada krizin yönetmeni olan muhtarlar ve yerel kanaat önderleri gibi görünmez liderler bulunmaktadır. Kamu yönetimi için muhtar, en alt idari birimdir, antropoloji içinse muhtar, o mahallenin hafızasıdır. Bu durum sadece Türkiye'ye özgü bir yönetsel refleks değildir; yerel bilginin dışlanması küresel bir kriz yönetimi açmazıdır. Nitekim Haque (2019), Bangladeş'teki kıyı toplulukları üzerinde yürüttüğü araştırmada, yukarıdan

aşağıya tasarlanan merkezi afet programlarının yerel halkın tarihsel deneyimlere dayanan yerel bilgisini dışladığını tespit etmiştir. Bangladeş örneğinde merkezi idarenin inşa ettiği sığınaklar yerel risk algısıyla örtüşmediği için âtil kalırken Türkiye’de de merkezi bürokrasi muhtarları ve imece gibi yerel aktörleri dışladığında (Yılmaz ve Usta, 2019), yardımlar yanlış sokaklara gitmekte ve gerçek ihtiyaç sahipleri görünmez kalmaktadır. Dijital izler, devletin resmi yardım TIR’ı ile mahallenin ekme paylaşımları arasındaki zaman ve mekân farkını net bir şekilde ortaya koymaktadır.

4.3. Dijital Mekânsallıkta Geçici Barınma ve Yaşanamayan Mekanlar Analizi

Afet sonrası iyileştirme sürecinin en görünür ve en çok tartışılan yüzü olan konteyner kentler, devlet aklının lojistik başarısı ile toplum refleksinin kültürel huzursuzluğunun en keskinleştiği mekanlardır. Toplam n=385 birimlik saha araştırmasının bulguları, barınmanın fiziksel bir ihtiyaçtan öte, antropolojik bir mekan üretimi sorunu olduğunu kanıtlamaktadır.

Kamu yönetimi, geçici barınma alanlarını planlarken hız, maliyet ve denetim öncelikleriyle hareket eder. Bu durum, konteynerlerin birbirine paralel, ızgara (grid) sistemiyle dizildiği kamp modellerini doğurur. Bu düzen, devletin hizmet sunumunu (elektrik, yemek, temizlik) teknik olarak kolaylaştırır da insan doğasına ve kültürel alışkanlıklara yabancıdır. Bu yapıların adaptif (uyumlu) olması gerektiği ortaya konulurken aslında sahadaki gerçeklik standartlaştırılmış bir kutuplaştırma operasyonudur (Tosun ve Maden, 2023). YouTube vlogger içeriklerinde (n=120) “Konteynerde yaşam: Bir günümüz” başlığıyla paylaşılan videolar, bu mekanların aslında birer mekan-olmayan yer olarak algılandığını göstermektedir. Bu durum sadece Türkiye’ye özgü bir idari zafiyet değil, küresel bir afet yönetimi sorunsalıdır. Nitekim Peternel ve Podjed, 2024, 2020 Petrinja depremi sonrasında Hırvatistan’daki konteyner kentlerde yürüttükleri araştırmada, afetzedelerin standartlaştırılmış metal kutular içinde sosyal bağlarından koptuğunu ve bu alanların geleneksel ev hissiyatını yok eden “mekân-olmayan yerlere” dönüştüğünü tespit etmiştir. Hırvatistan deneyimindeki bu derin yabancılaşma ve mahremiyet kaybı, Türkiye’deki dijital verilerle (Örn. “herkesin içinde kimsesiz kalmak”) büyük bir ontolojik paralellik göstermektedir. Ancak iki ülkenin konteyner deneyimi arasında kültürel refleksler bağlamında belirgin bir fark bulunmaktadır. Hırvatistan örneğinde izolasyon ve bireyselleşme eğilimi ağır basarken, Türkiye’deki afetzedeler, TikTok ve YouTube videolarında görüldüğü üzere, konteyner önlerine sundurmalar inşa ederek, imece usulü çamaşır/temizlik günleri düzenleyerek (ortak yaşam uygulamaları) ve komşuluk ilişkilerini dijital ortama taşıyarak bu bürokratik yabancılaşmaya karşı kültürel bir direnç (toplum refleksi) sergilemektedir. İnsanlar konteynerin içine girdiklerinde başlarını sokacak bir çatı bulmuşlardır (lojistik başarı), ancak yuva hissini kaybetmişlerdir (kültürel başarısızlık). “Geniş ailelerin tek odaya sıkışması”, “mutfak kültürünün yok olması” ve “misafirlik ritüellerinin imkansızlığı” dijital anlatılarda en çok vurgulanan temalardır. Araştırmanın en çarpıcı bulgularından biri mahremiyet eksikliğidir. Türkiye gibi mahremiyet normlarının konut tasarımını doğrudan şekillendirdiği bir kültürde, ses yalıtımı olmayan, ince duvarlı konteynerler ciddi bir stres kaynağıdır. Şikayetvar.com (n=70) verilerindeki “Yandaki komşunun sesi evimizin içinde” feryadı, mahremiyetin sadece fiziksel bir duvar değil, psikolojik bir sınır olduğunu anımsatmaktadır. Özellikle kadınlar için ortak kullanım alanlarındaki (banyo, tuvalet) güvenlik ve mahremiyet endişesi, barınma alanlarındaki travmayı derinleştirmektedir. Kamu bürokrasisi “kişi başına düşen tuvalet sayısını” bir başarı göstergesi (sayısal standart) olarak sunarken dijital platformlarda kadınlar, o tuvalete gitmenin yarattığı güvenlik endişesini ve utanma duygusunu (kültürel norm) tartışmaktadır. Ayrıca sosyal entegrasyon vurgusu (Weldrick vd., 2024), konteyner kentlerdeki rastgele yerleşim politikasıyla sekteye uğramaktadır. Tanıdık olmayan komşularla bir arada yaşamak zorunda kalan afetzedeler, sosyal kontrol mekanizmalarını kaybetmektedir. Bu durum da X paylaşımlarında (n=110) sıkça rastlanan “hırsızlık” ve “yabancılaşma” dertlerini tetiklemektedir. Devlet barınmayı “lojistik bir stok” olarak görürken, toplum onu “sosyal bir doku” olarak arzulamaktadır.

4.4. Yönetişimin Sayısal Başarısı ve İnsani Kopuş

Elde edilen ampirik ve teorik sentez, Türkiye’de afet yönetiminin temel paradoksunu ortaya koymaktadır. Merkezi yönetim, 6 Şubat sonrası milyonlarca insanı konteynerlere yerleştirerek devasa bir lojistik operasyonu başarıyla (Devlet aklı başarısı) tamamlamıştır. Ancak dijital etnografi verileri, bu başarının insani ve kültürel düzeyde aynı ölçüde örtüşmediğini kanıtlamaktadır.

Bürokrasinin yerel dinamikleri ve mahremiyeti göz ardı ettiği yönündeki antropolojik eleştiriler, doğrudan dijital saha bulgularıyla da kanıtlanmaktadır. Örneğin, yerel idareler ve kurumsal aktörler tarafından barınma sorununun çözüldüğüne dair yapılan resmî açıklamalara karşın, dijital mekânsallık verileri sahadaki gerçekliğin oldukça farklı olduğunu göstermektedir. Adıyaman’daki konteyner kentlerde belgelenen su kirliliği (şebeke suyunda larva görülmesi) ve kronik su kesintileri ile Hatay kaynaklı içeriklerde sıkça vurgulanan kış aylarındaki yetersiz ısınma ve elektrik sorunları, makro düzeydeki idari kapasite söylemi ile sahadaki yaşanan gerçeklik arasındaki yapısal boşluğu somutlaştırmaktadır. Ayrıca Şikayetvar platformundaki verilerde aylarca süren konteyner tahsis gecikmelerine sadece “bilgilendirileceksiniz” şeklinde standart idari yanıtlar verilmesi, merkezi bürokrasinin yerel sorunlara karşı operasyonel duyarlılığının zayıfladığını nesnel verilerle ortaya koymaktadır. Son olarak, konteyner kentlerdeki yetersiz ses yalıtımı ve sıkışık yerleşim planlarının özellikle kadınlar ve dezavantajlı gruplar üzerinde yarattığı mahremiyet ihlalleri, afet yönetiminin sadece fiziksel bir barınak sağlama işlemi olmadığını ampirik kanıtlarla teyit etmektedir. Dolayısıyla, Imperiale ve Vanclay’ın (2021) eleştirdiği paternalist merkezîyetçilik bürokratik yapının vatandaşın kendi yerel bilgisini, yaşam standartlarını ve kültürel ihtiyaçlarını yok saydığı durumlarda, afetlere karşı toplumsal direnci ve kurumsal güveni zayıflatmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Çalışma Türkiye'deki afet yönetimi uygulamalarını, kamu yönetiminin kurumsal/teknik yaklaşımı ile antropolojinin sosyokültürel bakışı arasında değerlendirmeler yoluyla ortaya koymuştur. Erzincan 1939 yılındaki felaketten günümüze uzanan tarihsel süreç ve özellikle n=385 birimlik dijital saha araştırmasından elde edilen bulgular, Türkiye'nin afet yönetiminde lojistik bir başarı sergilediğini ancak insani ve kültürel bir kopuş yaşadığını kanıtlamaktadır. Analizler sonucunda bir temel sentez ortaya çıkmıştır. Afet yönetiminin mevzuatın eksiksiz olması, kurumların teknolojik donanımı veya lojistik kapasitenin yüksekliği ile tek başına başarıya ulaşabilecek bir süreç değildir. Afet yönetimi, özünde insanla, onun inşa ettiği mahremiyetle ve sosyal sermayesiyle ilgili derin bir yönetim sorunu. Geleneksel kamu yönetimi disiplini, afetleri genellikle bir kaos anı olarak tanımlayıp, bu kaosu merkezi planlama ve hiyerarşik emir-komuta zinciriyle (devlet aklı) kontrol altına almaya çalışmaktadır. Ancak bu çalışmada sunulan ampirik veriler ve antropolojik bakış açısıyla afet anında toplumun pasif bir kaos mağduru olmadığı kendi kültürel kodları, dayanışma ağları ve yerel bilgisiyle (toplum refleksi) hayatta kalmaya çalışan, sisteme direnç gösteren veya sistemi tamamlayan aktif bir özne olduğudur (Imperial ve Vanclay, 2021).

Türkiye'de meydana gelen 6 Şubat 2023 depremleri sonrası dijital platformlarda yankılanan yaşayan deneyimler, devletin rasyonel planlarının toplumun duygusal ve kültürel gerçekliğiyle örtüşmediğini tüm açıklığıyla ortaya koymuştur. Tahliye süreçlerindeki terk etmeme direnci, konteyner kentlerdeki mahremiyet beklentileri veya yardımların dağıtımındaki güven krizi teknik bir beceriksizlik olmadığı bürokrasinin toplumsal dokuyu okumadaki metodolojik hatası olduğu ortaya çıkmıştır. Kültürel dinamikleri dışlayan ve sadece mühendislik hesaplarına dayanan bir afet yönetimi, dirençli binalar inşa edebilir ancak dirençli bir toplum inşa etmekte yetersiz kalır (Hilhorst vd., 2020). Türkiye örneği, lojistik mükemmellik yaklaşımlarının insani yabancılaşmayı örtmeye yetmediğini göstermiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular ve dijital mekânsallık analizleri (YouTube, TikTok, X, Şikayetvar) ışığında, kamu yöneticileri ve politika yapıcılar için çok katmanlı öneriler verilebilir. Türkiye'deki Afet Risk Azaltma Planları (ARAP), mevcut haliyle jeolojik ve yapısal verilere hapsolmuş durumdadır. Oysa afet yönetimi, o coğrafyanın sosyal hafızasını da yönetebilmelidir. ARAP hazırlık süreçlerine antropologlar ve sosyologlar dahil edilerek, her bölgenin demografik yapısı, inanç sistemleri ve aidiyet duygusu analiz edilmelidir. Kültürel Risk Haritaları oluşturulmalı hangi toplumsal grubun (örneğin Hatay'daki kadim çok kültürlü doku veya Malatya'daki kırsal aile yapısı) risk karşısında nasıl bir kültürel refleks vereceği önceden modellenmelidir. Bu teorik ihtiyacın uygulamaya geçebilmesi için acilen somut adımlar atılmalıdır. Böylelikle mahalle bazlı dayanışma ağları (imece kültürü), geleneksel risk algıları ve kırılğan grupların (yaşlılar, kadınlar) sosyokültürel dinamikleri CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) tabanlı haritalara işlenerek ARAP süreçlerine doğrudan entegre edilmeli ve elde edilen saha uygulamaları ulusal bir planlama standardına dönüştürülmelidir. Geçmiş afetlerin (1939, 1999) toplum hafızasındaki izleri silinmeden, bu acıların birer yerel uyarı mekanizmasına dönüştürülmesi sağlanmalıdır. Politika yapıcılar, sadece betonun sağlamlığını değil, toplumun hazırlıklı olma kültürünü ölçen yeni göstergeler geliştirmelidir. Kamu yönetimi, kriz anında muhtarları, yerel kanaat önderlerini ve sivil inisiyatifleri genellikle kontrol edilmesi gereken kalabalıklar veya bilgi kaynağı uç birimler olarak görmektedir. Bu bakış açısı, altın saatlerdeki en büyük gücü felç etmektedir.

TAMP organizasyon şeması (Şahin, 2020), dikey hiyerarşiden yatay ağ yapısına (network governance) dönüştürülmelidir. Muhtarlar ve yerel sivil toplum kuruluşları, sadece "yardımcı birim" olmaktan çıkarılarak kendi mahallelerinin doğal operasyon sorumluları olarak yetkilendirilmelidir. Bunun somut bir idari adımı olarak muhtarların ve yerel kanaat önderlerinin mevcut Afet Yönetim ve Karar Destek Sistemi'ne (AYDES) yalnızca birer bilgi kaynağı olarak değil, doğrudan veri girişi yapabilen ve bölgesel kaynak talebinde bulunabilen 'Yerel Müdahale Koordinatörü' statüsüyle entegre edildiği bir 'Yerel Afet Yönetişim Ağı' pilot uygulaması başlatılmalıdır (Tuncer, 2022). Devlet, afet anında yerel birimlere sadece emir vermek yerine, bu dijital entegrasyon sayesinde kendi teknik gücünü yerel bilgiyle (kim engelli, kimin evi nerede vb.) altın saatler içinde eşzamanlı olarak birleştirebilmelidir. Yerel liderlere yönelik, bürokratik dilden uzak, yerel kodlara uygun afet yönetimi eğitimleri verilmelidir. Devlet, afet anında o mahallenin muhtarına emir vermek yerine, dijital kayıtların ötesinde onun yerel bilgisiyle (kim engelli, kimin evi nerede vb.) kendi teknik gücünü birleştirmelidir.

Dijital saha araştırmasının veri setinde en çok şikâyet edilen konu yaşanamayan mekanlardır. Konteyner kentlerin askeri nizamı, Türk mahalle kültürünün mahremiyet ve komşuluk normlarıyla çatışmaktadır. Konteyner kentler, birbirine paralel soğuk dizilimler yerine ortak alanların, avluların bulunduğu, komşuluk ilişkilerini destekleyen mahalle mantığıyla tasarlanmalıdır. İnsanlar rastgele değil, mümkünse eski mahalle dokuları korunarak yerleştirilmelidir. Weldrick ve diğ. (2024) belirttiği sosyal entegrasyonun anahtarı, o yerleşkeyi bir kamp değil bir yaşam alanı olarak kurgulamaktır. Tosun ve Maden'in (2023) vurguladığı birbirlerine uyumlu barınak modellerine geçilmelidir. Mutfak kültürüne (geniş aile yemekleri), mahremiyet normlarına (ses yalıtımı, özel banyo alanları) ve kadınların güvenlik kaygılarına (aydınlatma, erişilebilirlik) duyarlı, modüler üniteler standart haline getirilmelidir. Konteyner sadece sığmak için değil, yaşamak için tasarlanmalıdır. Bu açıdan mevcut askeri kamp düzeni yerine ortak çamaşırhanelerin, avluların ve çocuk oyun alanlarının yer aldığı, yapıların birbirine ses geçirmeyecek mesafede ve açıda

konumlandırıldığı “Toplum Odaklı Katılımcı Barınma” pilot yerleşkeleri inşa edilmelidir (Sukhwani vd., 2021).

Kamu otoritelerinin afet anındaki emredici dili, vatandaşın duygusal dünyasında anlaşılama ve yok sayılma hissi yaratmaktadır. Bu da resmi kanallar yerine söylentilerin ve manipülatif bilgilerin yayılmasına neden olmaktadır. İletişim dili, teknik terimlerden ve soğuk istatistiklerden arındırılmalıdır. Vatandaşın evini terk etmeme veya hayvanını bırakmama isteği mantıksızlık olarak değil, kültürel bir varlık koruma refleksi olarak kabul edilip çözüm bu tip empatik hassasiyet üzerinden sunulmalıdır. Devlet, sosyal medya platformlarını sadece bilgi yayma aracı olarak değil, bu çalışmada yapıldığı gibi bir dijital etnografi alanı olarak kullanmalıdır. İdari şeffaflığı ve katılımcılığı somutlaştırmak adına, kamu kurumları bünyesinde sosyal medya şikayetlerini (TikTok, X, Şikayetvar) anlık sınıflandırabilen çok dilli “Dijital Kriz İletişim Masaları” kurulmalıdır. Ayrıca, geçici barınma alanlarındaki kronik sorunların (su, elektrik, güvenlik) çözüldüğünü kanıtlamak için, açık veri portalları üzerinden afetzedelere “siz söylediniz, biz yaptık” (you said, we did) formatında hesap verebilirlik bildirimleri sunan iki yönlü dijital geri bildirim mekanizmaları devreye alınmalıdır. YouTube yorumlarından, TikTok videolarından ve Şikayetvar kayıtlarından gelen sessiz feryatlar, anlık politika revizyonları için veri kaynağı kabul edilmelidir.

Sonuç olarak, Türkiye’nin afet yönetimindeki gerçek başarısı, mevzuatın gücü ile toplumsal kültürün gücünü birleştirebildiği ölçüde artacaktır. Türkiye’de 1999 Marmara Depremi sonrası inşa edilen kurumsal yapı, ülkenin lojistik kapasitesini devasa boyutlara taşımıştır. Ancak 2023 Kahramanmaraş Depremleri ile bu devasa gövdenin insanın kültürel mirası, mahremiyeti ve aidiyet duygusunu ifade edecek bir ruha ihtiyacı olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu araştırmanın temel sınırlılığı, veri setinin dijital platformlara erişimi olan ve teknolojik olarak daha aktif kullanıcıların (self-selection bias) söylemleriyle sınırlı kalmasıdır. Çalışma dijital mekânsallıktaki söylemler ile ilgili güçlü bulgular sunsa da gelecek araştırmalarda, netnografi analizlerinin doğrudan sahada yürütülecek derinlemesine mülakatlar ve katılımcı gözlemlerle entegre edildiği karma yöntem (mixed-methods) tasarımlarının kullanılması, bulguların harmanlanması ve sosyokültürel dinamiklerin daha kapsamlı anlaşılması açısından şiddetle önerilmektedir. Ayrıca çalışmanın bir diğer sınırlılığı, ampirik bulguların 6 Şubat depremlerinden etkilenen dört ildeki (Hatay, Adıyaman, Malatya, Kahramanmaraş) konteyner kentlerle sınırlandırılmış olmasıdır. Türkiye’nin afet risk profilinde önemli yer tutan sel, orman yangınları veya pandemi gibi diğer kriz türlerindeki sosyokültürel dinamikler çalışma kapsamı dışında tutulmuştur. Gelecek çalışmalarda, farklı afet türleri (pandemi, iklim krizleri) ile deprem sonrası yönetim uygulamalarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi önerilmektedir.

Afet yönetimi, betona ve teknolojiye yatırım yaptığı kadar, insanın toplumsal reflekslerine ve yerel bilgisine de yatırım yapan bir anlayışla şekillenmelidir. Devlet, afetzedeyi pasif bir sayısal veri olarak görmekten vazgeçip, onu kendi iyileşme sürecinin onurlu ve aktif bir paydaşı olarak tanımalıdır. Geleceğin dirençli Türkiye’si, sadece sismik izolatörlerle gibi teknik yaklaşımlar yerine devlet aklı ile toplum refleksinin, mevzuat ile insan gerçeğinin aynı paydada bulunduğu disiplinler arası bir insan odaklılık ile mümkün olacaktır. Mevzuatın ötesindeki toplumsal gerçeklik, artık bir sorun değil, doğru yönetildiğinde en büyük çözüm kaynağı olarak belirmektedir.

This research article has been licensed with Creative Commons Attribution - Non-Commercial 4.0 International License. Bu araştırma makalesi, Creative Commons Atıf - Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Yazar Katkıları

Yazar, çalışmayı tek başına hazırladığını beyan etmiştir.

Teşekkür Beyanı

Yazar(lar), çalışma için teşekkür beyanında bulunmamışlardır.

Destek Beyanı

Yazar(lar), çalışma için herhangi bir destekleyen beyanında bulunmamışlardır.

Çıkar Çatışması

Yazar(lar), çalışma için herhangi bir çıkar çatışması beyanında bulunmamışlardır.

Etik Beyanı

Yazar(lar), çalışma için Etik Kurul Onayı alınması gerektiğini beyan etmişlerdir.

Kaynakça

- Ahrens, J., & Rudolph, P. M. (2006). The importance of governance in risk reduction and disaster management. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 14(4), 207–220. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5973.2006.00497.x>
- Alrehaili, N. R., Almutairi, Y. N., Alghamdi, H. M., & Almuthaybiri, M. S. (2022). A structural review on disaster management models and their contributions. *International Journal of Disaster Management/Smong News*, 5(2), 93–108. <https://doi.org/10.24815/ijdm.v5i2.27087>

- Amin, N. M., Nasruddin, H. N., & Azmi, A. (2025). Integrating disaster risk management into occupational health services: a framework for technological hazard resilience in high-risk industries. *Industrial Health*, <https://doi.org/10.2486/indhealth.2025-0068>
- Balaban, S. M., Dogulu, C., Akdede, N., Akoglu, H., Karakayali, O., Yilmaz, S., & Karanci, A. N. (2025). Emergency response and community impact after February 6, 2023 Kahramanmaraş Pazarcik and Elbistan Earthquakes: Reconnaissance findings and observations on affected region in Türkiye. *Bulletin of Earthquake Engineering*, *23*(3), 1053-1081. <https://doi.org/10.1007/s10518-024-02084-2>
- Bempah, S. A., & Øyhus, A. O. (2017). The role of social perception in disaster risk reduction: Beliefs, perception, and attitudes regarding flood disasters in communities along the Volta River, Ghana. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, *23*, 104-108. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2017.04.013>
- Benedetti, C., Marini, S., & Pica, K. (2020). LE RETI DI SOLIDARIETÀ URBANA COME ANTIDOTO PER LE EPIDEMIE GLOBALI. *Documenti geografici*, *0*(1), 647-659. https://doi.org/10.19246/DOCUGEO2281-7549/202001_41
- Bly, J., Hugo Francescutti, L., & Weiss, D. (2021). Disaster Management: A State-of-the-Art Review. In *Natural Hazards - Impacts, Adjustments and Resilience*, IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.94489>
- Boin, A., & Lodge, M. (2016). Designing resilient institutions for crisis management. *Public Administration*, *94*(2), 289-298. <https://doi.org/10.1111/padm.12264>
- Campbell, S., Greenwood, M., Prior, S., Shearer, T., Walkem, K., Young, S., & Walker, K. (2020). Purposive sampling: Complex or simple? Research case examples. *Journal of Research in Nursing*, *25*(8), 652-661. <https://doi.org/10.1177/1744987120927206>
- Coppola, D. P. (2011). The management of disasters. In *Elsevier eBooks* (pp. 1–35). <https://doi.org/10.1016/b978-0-12-382174-4.00001-x>
- Cornia, A., Dressel, K., & Pfeil, P. (2016). Risk cultures and dominant approaches towards disasters in seven European countries. *Journal of Risk Research*, *19*(3), 288-304. <https://doi.org/10.1080/13669877.2014.962519>
- Dayanır, H., Çınar, A. K., Akgün, Y., & Çorumluoğlu, Ö. (2022). Delphi Yöntemi Kullanarak Afet Sonrası Geçici Barınma Alanı Seçimi ve Planlaması Ölçütlerinin Belirlenmesi: İzmir/Seferihisar Örneği. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, *8*(1), 87-102. <https://doi.org/10.21324/dacd.957550>
- Erkan, B. B. (2023). Disaster risk management in Turkey. İçinde A. Özerdem & A. E. Öztürk (Ed.), *A Companion to Modern Turkey's Centennial: Political, Sociological, Economic and Institutional Transformations since 1923* (ss. 553-568). Edinburgh University Press. <https://doi.org/10.3366/edinburgh/9781474492515.003.0043>
- Gupta, S., Starr, M., Farahani, R., & Matinrad, N. (2016). Disaster Management from a POM Perspective: Mapping a New Domain. *Production and Operations Management*, *25*(10), 1611-1637. <https://doi.org/10.1111/poms.12591>
- Hadjistavropoulos, T., Malloy, D. C., Sharpe, D., Green, S. M., & Fuchs-Lacelle, S. (2002). The relative importance of the ethical principles adopted by the American Psychological Association. *Canadian Psychology / Psychologie canadienne*, *43*(4), 254-259. <https://doi.org/10.1037/h0086921>
- Haque, M. (2019). Indigenous knowledge and practices in disaster management: Experiences of the coastal people of Bangladesh. İçinde B. Zutshi, A. Ahmad, & A. B. Srungarapati (Ed.), *Disaster Risk Reduction: Community Resilience and Responses* (ss. 59-72). Springer Nature Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-13-1678-4_4
- Henderson, L. J. (2004). Emergency and Disaster: Pervasive Risk and Public Bureaucracy in Developing Nations. *Public Organization Review*, *4*(2), 103-119. <https://doi.org/10.1023/B:PORJ.0000031624.46153.b2>
- Hermansson, H. (2019). Challenges to Decentralization of Disaster Management in Turkey: The Role of Political-Administrative Context. *International Journal of Public Administration*, *42*(5), 417-431. <https://doi.org/10.1080/01900692.2018.1466898>
- Hilhorst, D., Boersma, K., & Raju, E. (2020). Research on politics of disaster risk governance: Where are we headed? *Politics and Governance*, *8*(4), 214-219. <https://doi.org/10.17645/pag.v8i4.3768>
- Hoffman, S. M. (2015). Culture: The crucial factor in hazard, risk, and disaster recovery: The anthropological perspective. İçinde J. F. Shroder (Ed.), *Hazards, Risks, and Disasters in Society* (ss. 289-305). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-396451-9.00016-5>
- Hoofnagle, C. J., Van Der Sloot, B., & Borgesius, F. Z. (2019). The European Union general data protection regulation: what it is and what it means. *Information & Communications Technology Law*, *28*(1), 65-98. <https://doi.org/10.1080/13600834.2019.1573501>
- Hurova, I. V., & Shkurov, Y. V. (2023). Man in digitized urban socio-cultural space. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*, *24*, 75-87. <https://doi.org/10.15802/ampr.v0i24.292928>

- Ibrahim, A., Salifu, A., & Peprah, C. (2023). Does governance matter when disaster looms? Zooming into proactive institutional measures for flood risk management. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 97, 104021. <https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2023.104021>
- Imperiale, A. J., & Vanclay, F. (2021). Conceptualizing community resilience and the social dimensions of risk to overcome barriers to disaster risk reduction and sustainable development. *Sustainable Development*, 29(5), 891-905. <https://doi.org/10.1002/sd.2182>
- Johnson, B. B., & Swedlow, B. (2021). Cultural Theory's Contributions to Risk Analysis: A Thematic Review with Directions and Resources for Further Research. *Risk Analysis*, 41(3), 429-455. <https://doi.org/10.1111/risa.13404>
- Kaygusuz, İ. (2025). Dijital Kültürde Gündelik Hayat ve Kimlik Sunmanın Yeni Biçimleri. *TAM Akademi Dergisi*, 4(1), 10-27. <https://doi.org/10.58239/tamde.2025.01.001>
- Kepek, E., & Gençel, Z. (2016). Türkiye'de afet zararlarını azaltma çalışmaları: Mevzuat açısından genel bir değerlendirme. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 1(1), 44-50. <https://doi.org/10.30785/mbud.358249>
- Korkın, E., & Genç, F. N. (2021). Strategic Disaster Management: The Case of Turkey. İçinde C. Babaoğlu, E. Akman, & O. Kulaç (Ed.), *Handbook of Research on Global Challenges for Improving Public Services and Government Operations* (ss. 310-329). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-5854-2.ch015>
- Kozinets, R. V., Dolbec, P. Y., & Earley, A. (2014). Netnographic Analysis: Understanding Culture through Social Media Data. İçinde U. Flick (Ed.), *The SAGE Handbook of Qualitative Data Analysis* (ss. 262-276). SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781446294406.n18>
- Kristian, I., Kurniawan, Y. T., Khaerani, T. R., Pramana, I., & Marbun, F. K. (2025). Beyond Bureaucratic Rigidity: A Dynamic Capability Framework for Public Sector Disaster Response. *Publica: Jurnal Pemikiran Administrasi Negara*, 17(1), 39-61. <https://doi.org/10.15408/publica.v17i1.40873>
- LaLone, M. B. (2012). Neighbors helping neighbors: An examination of the social capital mobilization process for community resilience to environmental disasters. *Journal of Applied Social Science*, 6(2), 209-237. <https://doi.org/10.1177/1936724412459424>
- Menegatto, M., Freschi, G., Bulfon, M., & Zamperini, A. (2024). Collectively Remembering Environmental Disasters: The Vaia Storm as a Case Study. *Sustainability*, 16(19), 8418. <https://doi.org/10.3390/su16198418>
- Neuendorf, K. A. (2018). Content analysis and thematic analysis. İçinde P. Brough (Ed.), *Advanced research methods for applied psychology* (ss. 211-223). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315181659-19>
- Nigg, J. M. (1995). Disaster recovery as a social process. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 13(1), 1-18.
- Nojavan, M., Salehi, E., & Omidvar, B. (2018). Conceptual change of disaster management models: A thematic analysis. *Jàmbá : Journal of Disaster Risk Studies*, 10(1), 451. <https://doi.org/10.4102/jamba.v10i1.451>
- Oktay, F. (2015). The preparation and integration of Turkey's National Disaster Response Plan. *WIT Transactions on the Built Environment*, 150, 131-140. <https://doi.org/10.2495/DMAN150011>
- Oliver-Smith, A. (1996). Anthropological research on hazards and disasters. *Annual Review of Anthropology*, 25, 303-328. <https://doi.org/10.1146/annurev.anthro.25.1.303>
- Oliver-Smith, A. (2005). Communities after catastrophe: Reconstructing the material, reconstituting the social. İçinde S. E. Hyland (Ed.), *Community Building in the Twenty-First Century* (ss. 45-70). School of American Research Press.
- Oliver-Smith, A. (2015). Hazards and Disaster research in contemporary anthropology. İçinde J. D. Wright (Ed.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition)* (ss. 546-553). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.12188-9>
- Owi, T., Mackee, J., & Gajendran, T. (2024). Analysing institutional responses towards disaster risk reduction: challenges and antecedents. *Australian Journal of Emergency Management*, 10.47389/39(No 4), 61-70. <https://doi.org/10.47389/39.4.61>
- Peternel, L., & Podjed, D. (2024). Container life in post-earthquake Croatia. *Focaal*, 2024(98), 1-14. <https://doi.org/10.3167/fcl.2024.980106>
- Príncipe, A., Filho, A., Machado, B., Barbosa, J., Winkler, I., & Ferreira, C. (2023). Decision Support Frameworks in Public Health Emergencies: A Systematic Review of Dynamic Models in Complex Contexts. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(17), 6685. <https://doi.org/10.3390/ijerph20176685>
- Raikes, J., Smith, T., Jacobson, C., & Baldwin, C. (2019). Pre-disaster planning and preparedness for floods and droughts: A systematic review. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 38, 101207. <https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2019.101207>

- Sari, B. (2025). Disaster management following the great Kahramanmaraş earthquakes in 2023, Türkiye. *Natural Hazards and Earth System Sciences*, 25(6), 2031-2043. <https://doi.org/10.5194/nhess-25-2031-2025>
- Sawalha, I. (2020). A contemporary perspective on the disaster management cycle. *Foresight*, 22(4), 469–482. <https://doi.org/10.1108/fs-11-2019-0097>
- Sharma, A., & Ray, M. (2024). People, Culture, Knowledge, and Skill: A Philosophical Approach to Disaster and Environment (With Special Reference to the Works of Kenji Miyazawa). İçinde *Challenges, Strategies, and Resiliency in Disaster and Risk Management* (ss. 97-127). IGI Global Scientific Publishing. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-2721-0.ch005>
- Sigmund, Z., Radujković, M., & Atalić, J. (2022). The Role of Disaster Risk Governance for Effective Post-Disaster Risk Management—Case of Croatia. *Buildings*, 12(4), 420. <https://doi.org/10.3390/buildings12040420>
- Suarez, D., Gomez, C., Medaglia, A., Akhavan-Tabatabaei, R., & Grajales, S. (2024). Integrated Decision Support for Disaster Risk Management: Aiding Preparedness and Response Decisions in Wildfire Management. *Inf. Syst. Res.*, 35(2), 609–628. <https://doi.org/10.1287/isre.2022.0118>
- Sukhwani, V., Napitupulu, H., Jingnan, D., Yamaji, M., & Shaw, R. (2021). Enhancing cultural adequacy in post-disaster temporary housing. *Progress in Disaster Science*, 11, 100186. <https://doi.org/10.1016/j.pdisas.2021.100186>
- Şahin, A. U. (2020). Afet yönetimi ve planlaması perspektifinden Türkiye afet müdahale planının değerlendirilmesi. *Resilience*, 4(1), 129-158. <https://doi.org/10.32569/resilience.694605>
- Talbert, S. J. (2006). The Golden Hour: The Role of Historic Preservation Law in the Immediate Aftermath of Disaster. *Environmental Law Reporter News & Analysis*, 36, 10634.
- Tiernan, A., Drennan, L., Nalau, J., Onyango, E., Morrissey, L., & Mackey, B. (2018). A review of themes in disaster resilience literature and international practice since 2012. *Policy Design and Practice*, 2(1), 53–74. <https://doi.org/10.1080/25741292.2018.1507240>
- Vu, B., Obaitor, O., Grobusch, L., Sett, D., Hagenlocher, M., Schinkel, U., Nguyen, L., Bachofer, F., Ngo, S., & Garschagen, M. (2025). Enablers and barriers to implementing effective disaster risk management according to good governance principles: Lessons from Central Vietnam. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 120, 105344. <https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2025.105344>
- Tosun, S., & Maden, F. (2023). Analysis of kinetic disaster relief shelters and a novel adaptive shelter proposal. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 8(1), 438-455. <https://doi.org/10.30785/mbud.1216727>
- Tuncer, C. O. (2022). Kamu Yönetimi Bağlamında Afet Yönetiminde Örnek Bir Uygulama: AYDES. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2022(59), 158-180. <https://doi.org/10.47998/ikad.1154104>
- Turner, P., & Turner, S. (2009). Triangulation in practice. *Virtual Reality*, 13(3), 171-181. <https://doi.org/10.1007/s10055-009-0117-2>
- Weldrick, R., Canham, S., Mahmood, A., Patille, R., & Gurung, S. (2024). Social Integration In Temporary Housing: Perspectives of Older Persons Experiencing Homelessness. *Innovation in Aging*, 8(Supplement_1), 340. <https://doi.org/10.1093/geroni/igae098.1108>
- Yaman, F., Ayrancı, E., & Helvacıoğlu, İ. H. (2020). Türkiye'nin ulusal afet ve acil durum yönetim sisteminin mevcut hali ve yeni bir yönetim modeli önerisi. *Resilience*, 4(2), 205-220. <https://doi.org/10.32569/resilience.702250>
- Yılmaz, G., & Usta, G. (2019). Artvin ili Hopa sel afetinin afet yönetimi açısından etkinliğinin değerlendirilmesi. *The Journal of International Social Research*, 12(67), 1124-1132. <https://doi.org/10.17719/jisr.2019.3801>
- Yılmaz, M. U. (2025). Enhancing sustainable flood risk management through a novel fuzzy multi-stakeholder framework. *Water Resources Management*, 39(3), 1453-1480. <https://doi.org/10.1007/s11269-024-03719-z>